

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

7^E JAARGANG

WOENSDAG 12 APRIL 1922

No. 328

Stoomvaart-Maatschappij NEDERLAND

AMSTERDAM.

Stoomvaart-Maatschappij ROTTERDAMSCH LLOYD

ROTTERDAM.

MAIL-, PASSAGIERS- EN
VRACHTBOOTENDIENST
HOLLAND—JAVA vice versa
via
SUEZ KANAAL.

VRACHTBOOTENDIENST

van Java naar San Francisco vice versa,
in vereeniging met de
Java-China-Japan Lijn.

JAVA—NEW YORK LIJN.

Geregelde vrachtbootendienst van New
York naar Nederlandsch-Indië vice versa,
in samenwerking met andere Maat-
schappijen.

JAVA—BENGALEN LIJN.

Geregelde dienst van Nederlandsch-Indië
naar Rangoon en Calcutta vice versa.

FRANSCH-HOLLANDSCHE
OLIEFABRIEKEN
„CALVE-DELFT”
TE DELFT

ARTIKELEN:

Delftsche Slaolie
Arachide-olie
Sesam-olie
Soya-olie
Bakkers-olie
Plantenvet Delfia
Cocos-olie N. O. F.
Palmpittenolie N. O. F.
Grondnotenkoeken en -meel
Sesamkoeken en -meel
Cocosmeel
Palmpittenmeel

Furness' Scheepvaart- en Agentuur 'Maatschappij.

ROTTERDAM, AMSTERDAM,
ANTWERPEN, BRUSSEL, CHARLEROI,
BASEL ENSBERN.

ROTTERDAM, AMSTERDAM.
Telefoon No. 7744; 7745, Telefoon No. 5886
7748, 7747, 6829 enz. en 1287 N,
Telegram-Adres: Telegram-Adres:
Furness-Rotterdam. Furness-Amsterdam.

Reeders, Cargadoors, Expeditieuren, Stuwadoors,
Assuradeuren, Bevrachtingsagenten, Makelaars
voor den Bouw Aan- en Verkoop van Schepen enz

Geregelde Lijnen van en naar:

HOLLAND AMERIKA LIJN (Neptune Lijn).
ROTTERDAM-BALTIMORE met
directe doorcognossementen naar
de voornaamste binnenplaatsen
van Noord-Amerika.

FURNESS LINES. ROTTERDAM—MID-
LESBROUGH en STOCKTON o.
TEES, direct, met doorvrachten
naar het Tees-district en de Mid-
lands van Engeland, zooals Leeds,
Huddersfield en speciaal Bradford
ROTTERDAM—CARDIFF, met
doorvrachten naar Cardiff-district
en Birmingham-district.
ROTTERDAM—HALIFAX, N. S.,
ST. JOHN, N. B. en ST. JOHN'S
N. F., via LONDON, met doorvrach-
ten naar alle binnenplaatsen van
Canada, naar Bermuda en Turks
Island.
ROTTERDAM—HALIFAX, N. S.
en ST. JOHN'S, N. F. via LIVER-
POOL met doorvrachten naar alle
binnenplaatsen van Canada. Weke-
lijksche gelegenheid van ROTTER-
DAM.

HOLLAND-ZUID-AFRIKA LIJN. ROTTER-
DAM—ZUID-AFRIKA. Geregelde
afvaarten zonder overlading naar
WALFISH BAY, LUDERITZ-
BUCHT, KAAPSTAD, PORT
ELISABETH, (ALGOA BAY),
EAST LONDON, DURBAN, LOU-
RENÇO MARQUES (DELAGO
BAY) en BEIRA met doorvrachten
naar alle binnenplaatsen van
ZUID-AFRIKA.

COMMONWEALTH GOVERNMENT LINE OF
STEAMERS. Dienst van het Australische
Gemeenebest. ROTTERDAM—AUSTRALIE.
Geregelde afvaarten, direct
en via London en Antwerpen naar
Fremantle, Perth, Adelaide, Mel-
bourne, Hobart, Sydney, Newcastle
en Brisbane naar Queensland en
Nieuw-Zeeland met overlading.

HOULDER LINE & PRINCE LINE. ROTTER-
DAM—MONTEVIDEO—BUENOS-
AIRES en ROSARIO, via Antwer-
pen, met doorvrachten naar alle
binnenplaatsen in Zuid-Amerika.
Doorvrachten naar en van alle deelen der wereld.

* Tijdelijk gestaakt.

ROTTERDAMSCH BANK VEREENIGING

Kapitaal f 75.000.000.—

Reserve „ 35.000.000.—

Rotterdam 's-Gravenhage

Boompjes	Mauritskade
Coolsingel	Bezuidenhout
Delfshaven	Kneuterdijk
Feijenoord	Naaldwijk
Schiedam	Rijswijk
Vlaardingen	Scheveningen

Amsterdam

Rokin

Zaandam

Rotterdam-London Lijn

Agenten: London-Rotterd. Marit. Agency Ltd.
Calandstraat 51, 85 Gracechurchstreet,
Rotterdam Londen E.C. 3
Tel. 8451 en 11969 Tel. Bank 320

Afvaarten Woensdags en Zaterdags met
S.S. „IMPORT” en S.S. „EXPORT”

Ligplaats met spooransluiting aan Park-
kade te Rotterdam, en te London, Rotter-
dam Wharf, South Quay, London Docks
Agenten voor de LONDON en NORTH
WESTERN RAILWAY COMPANY

R. MEES & ZONEN

A^o 1720

BANKIERS

ROTTERDAM — DEN HAAG
DELFT, SCHIEDAM, VLAARDINGEN

ASSURANTIE-MAKELAARS

ROTTERDAM, AMSTERDAM,
DEN HAAG,
DELFT, SCHIEDAM, VLAARDINGEN

BEHANDELING VAN ALLE BANKZAKEN

BEZORGING VAN ALLE ASSURANTIËN

ROTTERDAMSCHER SCHEEPHYPOTHEEKBANK

ROTTERDAM

Verleent Geld op Zee- en Binnenschepen

De Directie: Mr. W. C. MEES

ERLANGERS

BANKIERS

8, Crosby Square,
LONDEN E.C. 3

Tel. Adr. Aeditua, Stock, London

**HYPOTHEEKBANK
VOOR NEDERLAND,**
Keizersgracht. 482 R'dam.

5%

PANDBRIEVEN

tegen 97%

Verplichte jaarlijksche
uitloting vier pct.

DE HAARLEMSCHER HYPOTHEEKBANK

Directie: Mr. A. S. MIEDEMA & P. H. CRAANDIJK.

Stand 1 Januari 1922:

Kapitaal . . . f 2.500.000,— Reserves . . . f 510.239,—
Hypotheek f 24.299.910,— Pandbrieven f 24.079.300,—
Concurrerende hypotheekvoorwaarden. Verplichte uitloting, converse pandbrieven
5 pct. Pandbrieven, tegen laatsten Amsterdamschen beurskoers.

Bank-Associatie

Wertheim & Gompertz 1834 en Credietvereniging 1853

ALLE BANKZAKEN.

Kapitaal en Reserves 19.500.000,—.

Negen-en-twintig Kantoren.

HOLLANDSCHE BANK VOOR ZUID-AMERIKA

Hoofdzetel: Amsterdam, Heerengracht 438,

Telegram-Adres: *BANCOLANDA.* — Telefoon: C 5000, 5001 en 5002.

Succursalen te Hamburg, Buenos Aires, Rio de Janeiro, Santos,
— Sao Paulo, Santiago de Chile en Valparaiso. —

Gestort Kapitaal en Reserven f 30.080.000.—

— **ALLE BANKZAKEN.** —

HAARLEMSCHER BANKVEREENIGING

HAARLEM, AALSMEER, BEVERWIJK, BLOEMENDAAL, EDAM, HILLEGOM,
HOOFDDORP, LEIDEN, LISSE, PURMEREND, IJMUIDEN, ZANDVOORT.

Kapitaal en Reserve f 5.000.000,—

Wm H. MÜLLER & Co.

REEDERS EN KOOPLIEDEN

HOOFDKANTOOR: 's-GRAVENHAGE

NEDERLANDSCHE HANDEL-MAATSCHAPPIJ.

Gestort Kapitaal f 80.000.000,—
Statutaire Reserve f 18.979.250,—
Buitengewone Reserve f 22.660.000,—

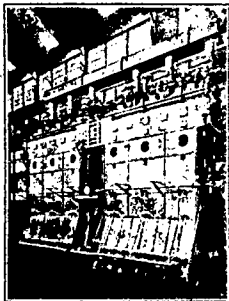
Hoofdkantoor: AMSTERDAM. Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in NEDERLANDSCH-INDIË, STRAITS-SETTLEMENTS, BRITSCH-INDIË, CHINA en JAPAN.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten. — Incasseeringen en Financieringen. — Schriftelijke en Telegrafische Credieten. — Reiscredietbrieven — Deposito's. — Rekeningen-Courant. — Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

RENTEVERGOEDING VOOR DEPOSITO'S BIJ DE KANTOREN IN NEDERLAND:
Met één jaar opzegging $4\frac{1}{2}$ Pct. Voor andere termijnen nader overeen te komen.

WERKSPoor AMSTERDAM

ROLLEND SPOORWEGMATERIEEL

SCHEEPSSTOOMWERKTUIGEN

SCHEEPSDIESELMOTOREN

IJS- EN KOELMACHINES

SUIKERMACHINERIEËN

IJZERCONSTRUCTIES

SCHEEPSTURBINES

POLDERGEMALEN

LOCOMOTIEVEN

STOOMKETELS

HOLLAND-AMERIKA LIJN WILHELMINAKADE, ROTTERDAM

GEREGELDE AFVAARTEN TUSSCHEN:

ROTTERDAM en NEW YORK, BOSTON, PHILADELPHIA, BALTIMORE, NEWPORT NEWS, NORFOLK, SAVANNAH, NEW ORLEANS, CUBA, MEXICO, PACIFIC COAST, BRITSCH-INDIË, BENEVENS TUSSCHEN NEW YORK EN JAVA

Voor inlichtingen wende men zich tot bovenstaand adres

PRACTISCH EFFECTENBOEK

ter vereenvoudiging van administratie en ten gebruike voor de vermogensbelasting

Prijs f 1,50

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij NIJGH & VAN DITMAR'S UITG.-MIJ, Rotterdam

ONTVANG- EN BETAALKAS.

NIEUWE DOELENSTRAAT 20—22, AMSTERDAM.

Rentevergoeding voor gelden à deposito:

met 1 dag opzegging 2 %

Bedragen tot f 20.000,— terstond betaalbaar.

met 10 dagen opzegging $2\frac{1}{4}$ %

Voor andere termijnen op nader overeen te komen voorwaarden.

OPEN EN GESLOTEN BEWAARGEVING VOLGENS REGLEMENT.

SAFE-DEPOSIT-INRICHTING.

GEOPEND: op Werkdagen van $8\frac{1}{4}$ v.m. tot $4\frac{1}{2}$ uur n.m.

op Zaterdagen en Beursvacantiedagen van $8\frac{1}{4}$ v.m. tot 12 uur.

Loketten van f 2,50 per maand — f 10,— per jaar — en hooger te huur voor bij de Directie bekende of geïntroduceerde personen.

**Hollandsche
Stoomboot Maatschappij.**
Amsterdam—Rotterdam.

Geregelde afvaarten van
AMSTERDAM naar:

Londen en Hull.
Leith (Glasgow; Edinburgh),
Aberdeen en Dundee.
Liverpool, Manchest., Belfast,
Cork en Dublin.
Southampton, Plymouth, Fo-
wey, Bristol en Swansea.
West-Afrika { (Goudkustlijn).
(Kameroenlijn).
(Congolijn).
Zuid-en Oost-Afrika Walfisch-
baai tot Beira (incl.)

Ruime loodsen. Spoorwegaansluiting.
Billijke vrachten. Afvaartkaarten worden
desverlangd geregeld toegezonden. De
stoomschepen vervoeren een beperkt aan-
tal passagiers.

ADVERTEERDERS!

Raadpleegt bij het maken van Uwe plannen
NIJGH & VAN DITMAR'S
Algem. Advertentie-bureau
Gevestigd sedert 1837

Dit adviseert U bij het ontwerpen van Uwe
reclames voor alle landen der wereld
Rotterdam - Wijnhaven 111-113

BIJKANTOREN:
AMSTERDAM, N.Z. VOORBURG WAL 157
's-GRAVENHAGE, BUITENHOF 48
HAARLEM, SPAARNE 3

RUBBERVLOEREN

HYGIENISCH zijn onverslijtbaar GERUISCHLOOS

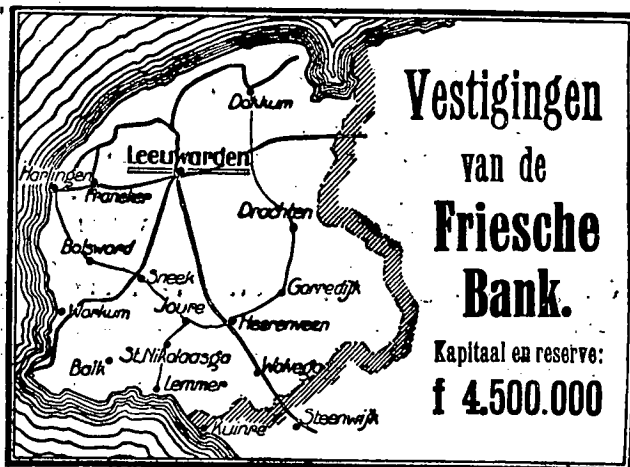
VRAAGT PRIJZEN EN MONSTERS

J. VAT - GELDERSCHENKDE 7 - AMSTERDAM
TELEFOON 8655 N

**De praktijk van den
Wereld-Graanhandel**

DOOR
JAN SCHILTHUIS
Prijs . . . f 4,50

Verkrijgbaar in den Boekhandel en
bij NIJGH & VAN DITMAR'S UIT-
GEVERS-MAATSCHAPPIJ., R'dam.

**Utrechtsche
Hypotheekbank**
te Utrecht.

DIRECTIE:
Mr. A. J. S. van Lier.
Mr. P. R. Hoorweg.

Kantoorgebouw

Kapitaal . . . f 3.500.000,—
Reserves . . . „ 731.498,60½
Hypotheek . . „ 32.500.000,— (ruim)
Pandbrieven . „ 33.000.000,— („)

De Bank stelt beschikbaar:
5½% Pandbrieven
à 100%,
met uitloting van 1/25 per jaar,
in stukken van
f 1000,—, f 500,— en f 100,—.

DELET
J.C. GOUDRIAAN'S
INDUSTRIE-EN EXPORT-M.F.

Motorlocomotieven
Transportwagens
voor alle doeleinden

AANLEG VAN
FABRIEKSSPOOR

— SPOORWEGMATERIEEL —

**CANOY-
HERFKENS**

**HOOG-
VUURVASTE
STEENEN**

VENLO

KONINKLIJKE STEARINE KAARSENFABRIEK GOUDA
GOUDA

GOUDA KAARSEN — NACHT-, THEE- EN SCHEMERLICHT
STEARINE — KAARSENPIET — OLEÏNE
CHEMISCH ZUIVERE EN ALLE ANDERE SOORTEN GLYCERINE

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

7^E JAARGANG

WOENSDAG 12 APRIL 1922

No. 328

INHOUD

	Blz.
DE WIJZIGING DER ARBEIDSWET door P. J. S. Serrarens ..	327
Onze Geldmarkt in 1921 door Tj. Greidanus	329
Staatshulp bij ontginning van woeste Gronden door J. P. van Lonkhuyzen	330
Schets van een Centrale Werkgeversorganisatie door M. Triebels (met bijlage)	331
Londensche Correspondentie	337
AANTEKENING:	
De verdeling van het maatschappelijk inkomen in de Vereenigde Staten	339
OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN	340
MAANDCIJFERS:	
Emissies in Maart 1922	341
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	341—348
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.
Wisselkoersen.	Goederenhandel.
Bankstaten.	Verkeerswezen.

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: Mr. G. W. J. Bruins.
Assistent-Redacteur voor het weekblad: D. J. Wansink.
Secretariaat: Pieter de Hooghweg 122, Rotterdam.
Aangeteekende stukken: Bijkantoor Ruige Plaatweg 37.
Telefoon Nr. 3000. Postchèque en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p.
in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,—
per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen
het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande
ontvangen de abonnés, leden en donateurs kosteloos,
voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonne-
ment volgens tarief. Administratie van abonnementen
en advertenties: Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-
Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.

BERICHT.

Met het oog op de a.s. feestdagen zal het volgend
nummer 20 dezer verschijnen.

10 APRIL 1922.

In den loop dezer berichtsweek kwam er een niet
onbeduidende ontspanning op de geldmarkt. De pro-
longatierente liep van 4½ pCt. tot 4 pCt. terug en
particulier disconto, dat de vorige week slechts moei-
lijk tot 4% pCt. geplaatst kon worden, kon deze week
doorlopend voor 4¼ pCt. ondergebracht worden,
terwijl eenige posten prima papier ook tot 4% pCt.
afgedaan werden.

* * *

De wisselmarkt was zeer rustig en leeft blijkbaar
in afwachting van hetgeen in Genua besloten zal
worden. Over het algemeen waren alle wissels vast.

Voorals ponden en francs waren niet onbeduidend
beter, maar ook marken waren iets hooger. Over het
algemeen was hiervan de stemming echter toch on-
zeker. Aanvankelijk teruglopend van 0,87 tot 0,78,
werd later weder tot 0,91 betaald, waarna opnieuw
de koers tot 0,85 terugliep.

LONDEN, 8 APRIL 1922.

In het begin der afgelopen week ondervond de
markt den druk der terugbetaling der saldi, die op
het einde der vorige maand bij de Bank of England
waren opgenomen, doch daartegenover stonden aan-
zienlijke rente-uitkeeringen van overheidswege en de
betaling van het dividend der Bank of England.

In de noteering voor daggeld, dat tot en met Woens-
dag 2½—3½ pCt. deed, kwam de groote geldruimte,
die in den aanvang van April verwacht werd, nog
niet terstond tot uiting, doch op Donderdag en Vrij-
dag daalde ook deze koers tot 2½ en 2 pCt.. 7-daags
geld noteerde gemeenlijk 3 pCt., doch ook werden
posten tegen een lager percentage afgesloten.

De disconto-markt was weder zeer ruim gestemd,
in het bijzonder onder invloed van de verwachting van
een verlaging van het Bankdisconto, welke evenwel
niet plaats vond. Het disconto voor 2- en 3-maands
prima bankaccepten varieerde tusschen 2½ en 2½/16
pCt., terwijl het voor 4- en 6-maands accepten 2½—
3 pCt. bedroeg.

DE WIJZIGING DER ARBEIDSWET.

Niemand zal verwacht hebben, dat de voorstellen tot
wijziging der Arbeidswet 1919, zooals die thans door
Minister Aalberse zijn ingediend, van arbeiderszijde
met geestdrift zouden worden begroet.

Na de invoering der Arbeidswet was er al teleur-
stelling gekomen, toen de Minister, gedeeltelijk tegen
het advies van den Hoogen Raad van Arbeid in, aan
de groote groepen metaal- en textielbewerkeren een
48-urige arbeidsweek gaf.

Maar dit zou van voorbijgaanden aard zijn. En het
voorontwerp, voor enkele maanden in den Hoogen
Raad van Arbeid bestudeerd, beperkte zich tot een
technische herziening en handhaafde nog wat het
glanspunt der Nederlandsche wet was, de wettelijk
vastgestelde 45-uren week.

Nu bovendien de wetgever de bescherming van de
Arbeidswet gaat verminderen juist in een tijd, die al
voor vele en groote groepen ongunstiger arbeidsvoor-
waarden heeft gebracht, is het niet te verwonderen,
als er bij de arbeiders ontstemming te constateeren
valt.

Wel moet men daarbij letten op de overwegingen,
door den Minister aangevoerd tot verdediging van
zijn gewijzigd standpunt.

De Minister wijst op de regeling van den arbeidsduur in het buitenland.

Toen Nederland in 1919 de Arbeidswet aannam, bestonden in enkele landen voorloopige regelingen, die den 8-urendag en de 48-urige arbeidsweek ingevoerd hadden, maar men kon nog niet voorzien, hoe de regeling in het algemeen zou worden.

De regeling van de Arbeidswet 1919 is zonder twijfel logischer dan die van de andere landen.

Twee postulaten der arbeiders, den 8-urendag en den vrijen Zaterdagmiddag, kan men slechts verwezenlijken volgens de Nederlandsche methode, door invoering van een arbeidsweek van 45 uren.

Washington bleef echter voor de Nederlandsche logica ongevoelig.

Ook onder de arbeiders van verschillende landen der wereld leefde de overtuiging nog niet, dat, als men den 8-urendag wilde, waarvoor men tientallen jaren had gestreden en den vrijen Zaterdagmiddag wilde behouden, dien men in enkele landen al verkregen had, dit alleen te bereiken was door de 45-urige arbeidsweek tot grondslag der conventie te maken.

De grondslag werd 48 uren en de wetgever in die landen, waar eerst na de Eerste Arbeidsconferentie tot de regeling van den arbeidsduur werd overgegaan, paste zich daarbij aan.

Wel kwam het meestal niet tot ratificatie.

Van de vier landen, die deze daad stelden, zijn er drie, Griekenland, Britsch-Indië en Roemenië, waarvoor de Conventie uitzonderingsbepalingen heeft toegestaan.

En Tschecho-Slowakye is het eenige land, dat onder de volle kracht der Conventie valt en deze toch geratificeerd heeft.

De heer Albert Thomas, directeur van het Internationaal Arbeidsbureau, gaf in het uitvoerig rapport, dat hij aan de jongste Arbeidsconferentie te Genève aanbod, een overzicht van den stand der wetgeving inzake arbeidsduur, in verband met de Internationale Conventie.

Uit dit overzicht blijkt, dat ten aanzien van de ratificatie der Conventie de meeste landen de bekende Hollandsche kat-uit-den-boom-kijk-politiek toepassen, maar dat overigens de Europeesche wetgevers zich vrijwel bij de Conventie hebben aangepast.

België, Frankrijk, Duitsland, Oostenrijk, Spanje en Polen hebben wetten, die overeenkomen met de 48-urenweek, aangenomen en uitgevoerd.

In Zweden en Zwitserland zijn besliste afwijkingen van de Conventie in de Arbeidswet te constateeren.

Italië en Luxemburg hebben de wet nog niet aangenomen.

Denemarken regelde de zaak in 1919 bij collectief contract.

En Engeland ziet geen mogelijkheid, de zeer uiteenloopende regelingen zijner collectieve contracten onder den eenen wetschoed te vangen.

Van al de aangeduide wetten was er echter slechts een, die voorgeschreven had, dat de werkweek korter moest zijn dan 48 uren, nl. Polen, dat 46 uur had.

Sindsdien is echter in Polen de 8-urendag voor twee jaar opgeheven.

Met deze omstandigheden moet men zeker bij de beoordeeling van het nieuwe standpunt van Minister Aalberse rekening houden.

Het wil mij echter voorkomen, dat behalve deze groote wijziging in het ontwerp bepalingen worden voorgesteld, die eenigszins wijzen op een hinken op twee gedachten.

Dat Nederland zijn 45-urenwet door een 48-urenwet vervangt, is te verdedigen op den grond, dat, in verband met de internationale economische verhoudingen, ons land niet alléén zijn houding inzake arbeidswetgeving kan bepalen.

Die overweging is echter niet van vandaag of gisteren.

Bij de stichting van de Internationale Arbeids-Organisatie was zij vooral de stuwkracht.

In haar grondwet (Deel XIII van het Vredesverdrag van Versailles) werd met zooveel woorden geschreven, dat de Internationale Organisatie van den Arbeid juist gesticht werd, „aangezien het niet-aanvaarden van een werkelijk menschelijk arbeidsregime door een of ander volk een hinderpaal is op den weg van andere volkeren, die het lot der arbeiders in hun eigen land wenschen te verbeteren”.

Wil Nederland dan niet zelfstandig deze materie regelen, dan passe het zich aan bij de Conventie van Washington.

Dit geschiedt thans in het ontwerp, voorzoover het een verruiming der vigeerende wet beteekent.

Maar reeds de Arbeidswet 1919 bood belangrijke afwijkingen van de Washingtonsche Arbeidstijd-Conventie.

In de wet ontbreekt bijv. de bepaling uit de Conventie, die vaststelt, dat voor overwerk minstens 25 pCt. extra-loon betaald moet worden.

De bepalingen van Artt. 26 en 27, die in het ontwerp als uitbreiding en voortzetting van de bepalingen der wet den Minister van Arbeid bevoegdheid geven, gedurende vier jaren na de inwerkingtreding der Wet, d.w.z. tot 24 October 1924, „voor een door hem bepaalde tijd” toe te staan, dat arbeiders „in een bepaalde fabriek of werkplaats” (art. 26) of „in bepaalde bedrijven”, enz. (art. 27) 10 uur per dag en 55 uur per week arbeid verrichten, worden door de Conventie van Washington niet gedekt.

Maar de nieuwe „soepelheid”, die met de wijziging van Art. 28 in de Wet is gebracht, is met de Conventie in flagranten strijd.

Hier wordt de mogelijkheid geopend, dat, „indien zoowel vakverenigingen van werkgevers als van arbeiders in een bedrijf — of bij ontstentenis hiervan een behoorlijke vertegenwoordiging van werkgevers en arbeiders uit een bedrijf — van oordeel zijn, dat het gewenscht is... af te wijken van het bepaalde bij de artikelen 22, derde lid, 23 of 24”, d.w.z. verbod van arbeid op Zondag, op Zaterdagmiddag en verbod van langeren arbeid dan 8½ uur per dag en 48 per week, de Minister daartoe vergunning verleent.

Ten aanzien van volwassen mannen worden daarbij slechts de restricties gemaakt, dat „een man niet langer dan elf uren per dag” werkt, (op den dag der ploegwisseling in een continu-bedrijf kan het 18 uur worden) en dat de man in een jaar niet meer dan 2500 uren werkt.

Wij voelen veel voor de gedachte, dat het georganiseerde bedrijf zelf de bedrijfsverhoudingen regelt.

Maar het gaat ons toch te ver, als men in een tijd, waarin het overleg tusschen de twee partijen geenszins in hoogen bloei is, niet een stukje, maar praktisch het geheele lot der regeling van den arbeidsduur in handen der partijen geeft.

Wij herhalen, wil Nederland zich met zijn Arbeidswet aanpassen bij de regeling in het buitenland, dan moet het zich aanpassen bij de Conventie van Washington en uit dit nieuwe ontwerp verwijderen, wat daarmee strijdt, om straks de Conventie te kunnen ratificeeren.

Te meer is daarvoor aanleiding, nu een weg is aangewezen op de Conferentie van Genève, een weg, die het risico wegneemt, dat concurrerende landen misschien niet zullen ratificeeren.

Die weg, door Albert Thomas aangeduid, is de ratificatie onder voorbehoud.

De Deutsche Minister van Economische Zaken meent, blijkens een schrijven, dat weergegeven wordt door het Internationaal Arbeidsbureau, dat Duitsland op deze wijze ook zou kunnen ratificeeren. (Bull. Off. V. No. 9, 1 Mars 1922). Hij is van oordeel, dat op deze wijze rekening houdend met de eischen van de Deutsche concurrentie op de wereldmarkt, de Reichsrat en de Reichstag de bedoelde wetsontwerpen spoedig zouden aannemen.

Dit moet m.i. het standpunt ook van Nederland zijn. Aanpassen aan de internationale regeling wordt dan aanpassen aan de Conventie.

Wordt de ratificatie onder voorbehoud door vele Staten toegepast, dan wordt het vraagstuk der aandenyeering van de oorspronkelijke Conventie van veel grooter belang.

Dan kan internationaal de wijze worden vastgesteld, waarop bij collectieve contracten de arbeidsduur kan worden geregeld binnen de grenzen der Conventie.

Alleen op deze wijze is mogelijk te komen tot het internationaal uitschakelen van de regeling van den arbeidsduur als concurrentie-factor.

SERRARENS.

ONZE GELDMARKT IN 1921.

Terwijl reeds in het overzicht over het jaar 1920 een weinig rooskleurig beeld van ons economisch leven moest gegeven worden, is de toestand sindsdien voortdurend erger geworden. Aan het slot van dat overzicht moest ik schrijven: „Ook voor 1921 zal men zich voor optimisme, juist op de effectenbeurs, voorloopig nog moeten wachten.” Het koersverloop was echter op de effectenbeurs zoo mogelijk nog ongunstiger dan ik toen verwachten kon en op vrijwel alle takken van handel en industrie werkte de crisis gedurende het geheele jaar 1921 door.

Naar schatting daalde de waarde van het fondsenbezit in Nederland gedurende het jaar 1921 met circa 1½ milliard gulden, terwijl ook op vaste goederen groote verliezen werden geleden, waarvan een raming echter niet mogelijk is.

Zwaarder nog dan het „kapitaal” werd de ondernemer getroffen en de verliezen, die hier geleden werden, kunnen in totaal wel geacht worden grooter te zijn dan de oorlog aan profijten opleverde.

Terwijl we in 1919 en begin 1920 nog in den waan konden verkeeren, dat de oorlog aan de volkswelvaart geen schade gedaan had en het veeleer geeliek of een dergelijke catastrophie den bloei van het economisch leven had bevorderd, moest de practijk der volgende jaren de oplossing van deze puzzle brengen.

Ook voor hen, die beseften, dat een terugslag volgen moest op den algemeenen „boom”, was het nog minder eenvoudig te voorspellen in welken vorm de oorlogkosten zouden moeten opgebracht.

De schaderekening is ons thans in al haar details (laten we hopen in *alle*) voorgelegd.

De vermogen-bezittenden behaalden in den oorlog koerswinsten op hun aandelenbezit, doch hadden zovveel te meer verliezen op de inmiddels belangrijk uitgebreide aandelenkapitalen der maatschappijen.

De producent maakte de stijging mee der goederenprijzen, toen de goederen schaarsch waren en de daling toen ieders pakhuisen overvuld waren.

Toen de wereldtonnage tot een minimum was ingekrompen, was het de gouden tijd der reederijen. De verliezen werden geleden op een meer dan verdubbelde tonnage.

Vele onzer debiteuren werden noodlijdend, Rusland alleen presenteerde ons een schaderekening van over het milliard gulden. De obligaties, die wij als vordering op dit land hielden, werden vrijwel non-valeurs. Om die verliezen te compenseeren, moesten we ons Amerikaansch fondsenbezit te New York liquideeren.

Terwijl de leiders der regeeringen in de Entente-landen om de andere maand rekeningen opstellen voor de schadevergoeding door het overwonnen Duitschland te betalen, spot de practijk van het economisch leven met al die kunstmatige milliard-cijfers en presenteert aan iederen wereldburger de nota voor zijn deel van de wereldcatastrophie.

En wie zijn verliezen betaald heeft op effecten- en goederenbeurs, vindt straks in den vorm van een belastingbiljet nog een derde nota thuis.

Als gevolg van de speculatiezucht is de rekening voor Holland nog grooter geworden dan noodzakelijk

was. De meening, dat alles wat laag staat, goedkoop is (een meening, die speciaal bij den Hollandschen speculant ingeworteld schijnt) heeft ons land met allerlei buitenlandsche papiersoorten overstromd en ons kleine land bergt zeker meer marken en kronen dan vóór den oorlog Duitschland en de Donau-monarchie te zamen.

De wijzigingen in de saldi, ten onzent gehouden door het buitenland, zijn slechts uiterst moeilijk te schatten. Voor een belangrijk deel zullen die wel door onze Oostelijke bureu gehouden zijn. Wat de saldi der Duitse Regeering betreft, zal men een vermindering moeten veronderstellen, daar een groot gedeelte voor de betalingen der schadeloosstelling gebruikt werd. Daarentegen heeft „de vlucht voor de mark” handelaren en bankiers in Duitschland hun kapitalen-inmarken doen omzetten in guldens. Terwijl hier marken gekocht werden, kocht men in Duitschland guldens, waarbij wij den slechten ruil deden. De saldi der Duitse bankiers werden voor een groot deel omgezet in werkkapitalen hunner bijkantoren of belangengemeenschappen in ons land, waarvan verschillende tot stand kwamen. Alles te zamen genomen zijn deze saldi in het afgelopen jaar vermoedelijk nog wel vermeerderd, hoewel een schatting hiervan een gewaagde onderneming zou zijn.

Sinds eenigen tijd moeten we ons sterk geslonken kapitaal in het buitenland aanvullen. In December 1921 werden de plannen van een dollarleening voor Ned.-Indië werkelijkheid, terwijl sindsdien het „Rijk in Europa” in de Unie om Hollandsche guldens kwam vragen.

Onze geldmarkt ondervond weinig invloed van de veranderingen in de economische verhoudingen. Tijdens den boom-tijd was geld ten onzent niet duurder dan in het jaar 1921, eerder nog goedkoper. In dit opzicht is er een groote tegenstelling tusschen ons land en het buitenland. Terwijl in den tijd van de „Hochkonjunktur” de geldvraag de rente voor korte credieten opdreef tot de hoogte van de rente voor kapitalen op langeren termijn, kwam in dien tijd het particulier disconto ten onzent nimmer boven de 4½ pCt., althans voor zooverre het prima handelspapier betrof. Rechtstreeks was dit het gevolg van het feit, dat ook het bankdisconto nimmer hooger was. De naar de verhoudingen van onzen handel te groote goudvoorraad deed het geld bij ons bij voortduring overvloedig blijven, zoodat de handel nimmer voor groote bedragen op de Nederlandsche Bank een beroep behoefde te doen. De barometer, die den handel ten dienste staat in de prijzen van callgeld, die het onweer aankondigt door de relatief hooge koersen voor kort geld, heeft ten onzent niet gewerkt.

Evenzeer ontbreekt thans in ons land de indicatie, dat de hevigste stormen bedaard zijn. In de meeste landen, die thans op goudbasis staan of percentsgewijze niet al te veel daarvan verwijderd zijn, is een duidelijke ontspanning in den prijs voor korte credieten ingetreden, die gevolgd werd door verlagingen der rentetarieven bij de circulatiebanken.

Ook in Engeland werd dit voorbeeld gevolgd, hoewel het feit, dat het Engelsche papiergeld overvloedig is, wederom weinig zegt over den toestand, waarin de Londensche geldmarkt zou verkeeren, indien het geld daar de volwaardige goudpariteit bereikt had.

Het is met name in ons land moeilijk te zien, of de geldmarkt nu werkelijk ruimer geworden is, waar de indicatie van den rentestand ontbreekt. Uit sommige details zou men dit echter mogen opmaken.

In de eerste plaats is het een duidelijk waarneembaar feit, dat de vraag voor de effectenbeurs belangrijk verminderd is. Vele commissiehuizen, die voor den oorlog voor hun cliënten geld op prolongatie moesten nemen, kunnen thans de loopende posten met eigen middelen ruimschoots financieeren.

Een tweede indicatie is het feit, dat de Staat een sterk beroep deed op de geldmarkt, zonder eenige uitwerking op den rentestand.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën bleek, dat op 27 December 1920 uitstonden:

aan schatkistpromessen	f 399.810.000
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	„ 51.000.000
	resteert
	f 348.810.000
aan schatkistbiljetten	„ 28.035.000
totaal beroep van de schatkist	f 376.845.000
op 27 December 1921:	
aan schatkistpromessen	f 501.690.000
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst	„ 88.700.000
	f 412.990.000
aan schatkistbiljetten	„ 261.829.000
totaal beroep van de schatkist	f 674.819.000

De meerdere geldvraag van den Staat ten behoeve van het Rijk in Europa en de koloniën bedroeg dus rond f 300.000.000, die vanzelfsprekend slechts door de geldmarkt kunnen verstrekt zijn uit de opbrengst van door den groothandel geliquideerde goederenvoorraden, die niet door andere vervangen werden.

Behalve deze en dergelijke gegevens zal men voor de beoordeeling van de ruimte op de geldmarkt naar het buitenland moeten zien en wel naar die landen, waarvan het geld blijkens de wisselkoersen niet al te veel in waarde van het onze verschilt.

Wat betreft de waarde van ons geld ten opzichte van dat in andere landen wijzen de wisselkoersen gemiddeld genomen geen belangrijke wijzigingen aan.

De hoogste en laagste koersen van eenige der belangrijkste der op onze markt verhandelde valuta's waren als volgt:

Londen	{ 11.04 ^{3/4} _a 11.85 ^{1/2} _a	19 Mei. 9 Augustus.
New York	{ 2.70 ^{3/4} _a 3.28 ^{3/8} _a	{ 21 December. 31 „ 4 Augustus.
Parijs	{ 18.40 25.48	10 Januari. 9 Augustus.
Brussel	{ 18.07 ^{1/2} _a 24.91	26 November. 30 Juli.
Zwitserland	{ 47.10 56.60	31 Januari. 15 October.
Berlijn	{ 0.93 5.46	{ 7 November. 28 „ 27 Januari.
Weenen	{ 0.08 0.97	{ 29 November. 30 „ 27 Januari.
Kopenhagen	{ 47.95 61.25	{ 8 Maart. 21 Juli. 25 Januari.
Christiania	{ 35.90 58.50	17 October. { 24 Januari. 25 „
Stockholm	{ 63.30 71.20	3 „ 11 October.

De dollar daalde in den aanvang van het jaar, steeg in den zomer tot dichtbij het hoogste punt van 1920 en liep tegen het einde van het jaar weer terug. De groote bedragen, die de Vereenigde Staten in de tweede helft van het jaar aan Europa leenden, lokten dollartrekkingen en een naar men mag aannemen, tijdelijke daling van den dollarkoers uit.

Het pondsterling fluctueerde het geheele jaar slechts 7½ pCt. met ons geld van het laagste tot het hoogste punt gerekend.

De Zwitsersche franc en de Zweedsche kroon kwamen in den loop van het jaar op goudpariteit.

De Deutsche mark en de Oostenrijksche kroon zakten verder af. In bovenstaand lijstje is nog de notering van Auslandswien genomen, sindsdien is het verschil met inlandswien opgeheven.

De geldruimte in de verschillende landen en voor alles het feit, dat er nog een groot verschil bestaat tusschen voorraad en kwaliteit der goederen van vóór den oorlog en nu, zal redelijkerwijze gesproken op-

nieuw een opbloei van het zakenleven ten gevolge moeten hebben.

Tusschen het initiatief van den ondernemer en het afgewerkte product, dat den consument bereikt, ligt echter een lange weg met vele hinderpalen, die daar kunstmatig door overheidsbemoeiingen bij de natuurlijke zijn gevoegd. Onnoodig wordt het product hierdoor zoo duur gemaakt, dat de consument het niet betalen kan en bijgevolg de ondernemer zijn productie moet staken. Dit is m.i. de eenige verklaring van de anders onbegrijpelijke tegenstrijdigheid, dat de goederen voor den consument steeds zoo duur blijven, daar waar hij ze koopen moet en dat toch de productie voor werkgever en -nemer geen marge laat.

Er is in dezen niets nieuws onder de zon en op dezelfde kwalen, waaraan de wereld nu lijdt, moest ook in vroeger tijden wel eens gewezen worden.

In zijn studie over de economische geschiedenis in Italië citeert Pierson uit het in 1737 verschenen werk van Bandini, getiteld *Discorso economico*:

„Er zijn kwalen, die men niet geneest dan door een „weinig vrije lucht, en wanneer de geneesheeren dan van „alles beproefd hebben, eindigen zij gewoonlijk met dit „remedie aan te bevelen. Dit is ook het remedie, dat ik „aanbeveel voor het kwijnende lichaam der Maremma¹⁾; „wij moeten daar de natuur laten werken, regeren met „weinig wetten, deze zoo eenvoudig maken, dat elke her- „der, elke landbouwer ze begrijpen kan, en het hart van „die ongelukkige inwoners verruimen.”

In zijn bespreking van het werk van Bandini zegt Pierson dan:

„Het is een monument uit de eerste helft der 18e eeuw, „waarop de Italiaansche letterkunde roem mag dragen. „Door zijn bestrijding van het mercantilisme en van de „graanwetten, en door zijne juiste aanwijzing van de rede- „men, die tot de beperking der staatsinterventie op het „gebied der algemeene welvaart mopen, heeft deze auteur „zich zeer verdienstelijk gemaakt. Nu in plaats van de „bescheiden hoeveelheid „aria aperta”, die hij vroeg, een „machtige luchtstroom over Europa heenwaait, die een be- „zielanden invloed uitoefent op de ontwikkeling van land- „bouw, nijverheid en handel, nu het vrije verkeer een „levenwekkend beginsel is geworden, welks heilzame wer- „king zich elken dag verder uitbreidt, nu mogen wij hen „niet vergeten, die naar hun beste krachten tot den val „van het oude systeem hebben bijgedragen.”

Pierson schreef dit in 1866, de laatst aangehaalde zin klinkt als een hoon in het jaar 1922. De reactie op dien „machtigen luchtstroom” uit die jaren heeft sindsdien wanhopige proporties aangenomen. Overheidsbemoeiing in binnen- en buitenland heeft handel en industrie gekneveld. Met verlangen ziet men uit naar vervanging der fnuikende wetten door betere, met afschaffing van de onder steeds schooner namen opnieuw ingestelde gilden. En naar het herstel van een vrije geldmarkt, die een zuivere barometer is in een frissche, levenwekkende atmosfeer.

TJ. GREIDANUS.

STAATSHULP BIJ ONTGINNING VAN WOESTE GRONDEN.

Naar aanleiding van het artikel van den heer Prof. Mr. Van Gijn in het nummer van 22 Februari en dat van den heer Jhr. Van Kretschmar van Veen in het nummer van 15 Maart, zij het mij vergund nog enkele woorden aan het in den titel genoemde onderwerp te wijden.

Beide schrijvers komen op een hogere kostenberekening dan door mij werd gegeven. Ik berekende, dat elke f 1000,— voorschot thans verstrekt, den Staat f 269,— kost, daarbij uitdrukkelijk vermeldende, dat buiten beschouwing gelaten werd het verlies, dat werd geleden, doordat de rentevoet thans hoger is dan 4 pCt.

Het buiten beschouwing laten van den te lagen rentevoet is geen gevolg van idealisme, zooals de heer Van Kretschmar meent en evenmin een bewijs, dat ik de zaak zelf niet van noemenswaard belang acht, zooals

¹⁾ Een armoedig gedeelte van Toscane.

Hooge Raad van Arbeid

- Arbeidstijd
- Veiligheid
- Ongevallen
- Werkloosheid
- Invaliditeit
- Onderdom
- Ziekte
- Arbeidscontract
- Loonen
- enz.

X

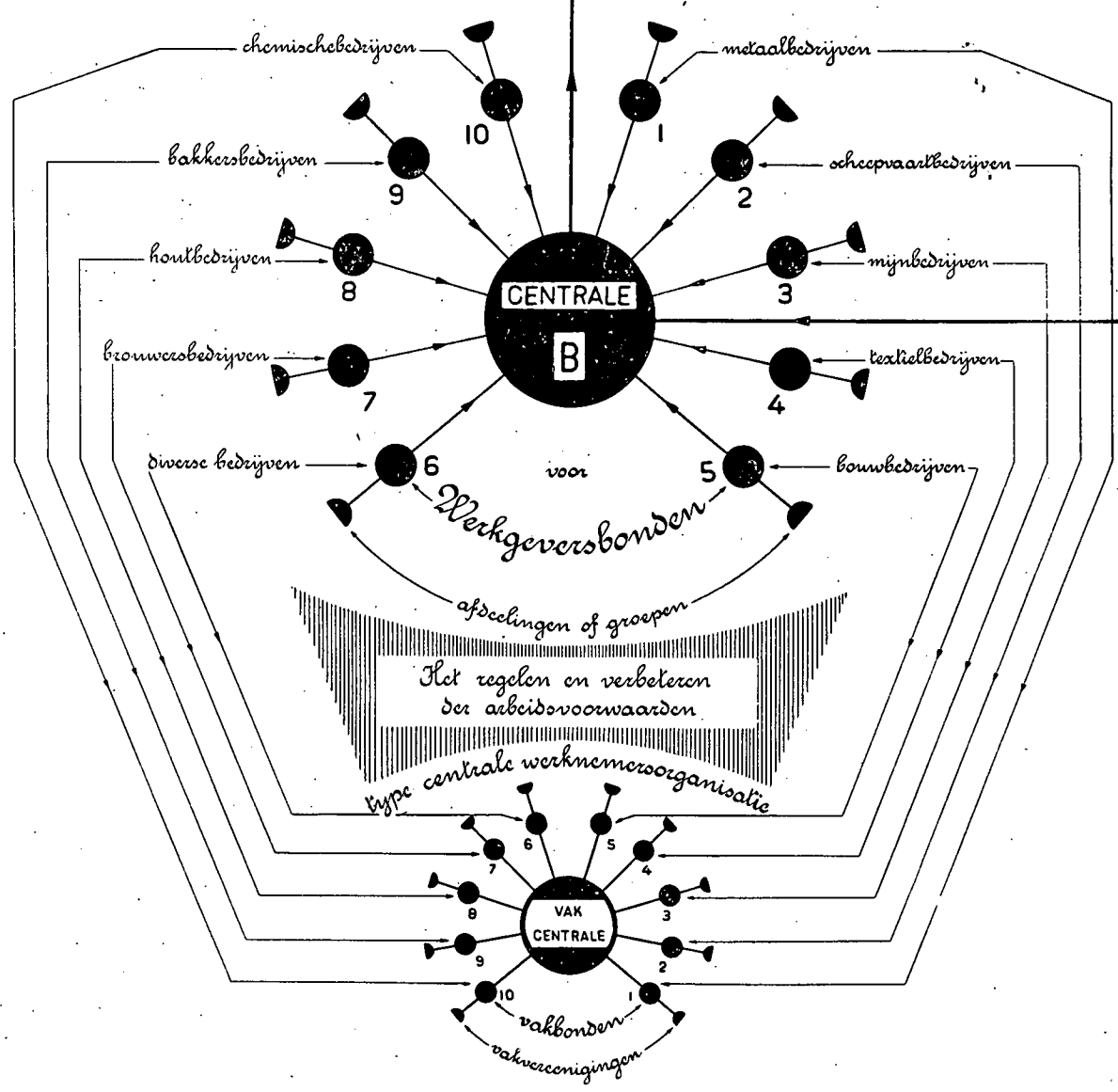
SCHETS VAN EEN CENTR

Arbeidszaken

DOCHTERORGANISATIE

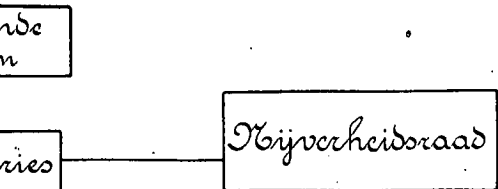
MOEDER

(1 ongeorganiseerde, 2 beperktgeorganiseerde)

ORGANEN

X

WERKGEVERSORGANISATIE

Handelszaken

- In- en uitvoer
- Handelstractaten
- Concurrentie
- Transport en verkeer
- Oekrooien
- Merken
- Belastingen
- Statistieken
- Bezuiniging
- enz.

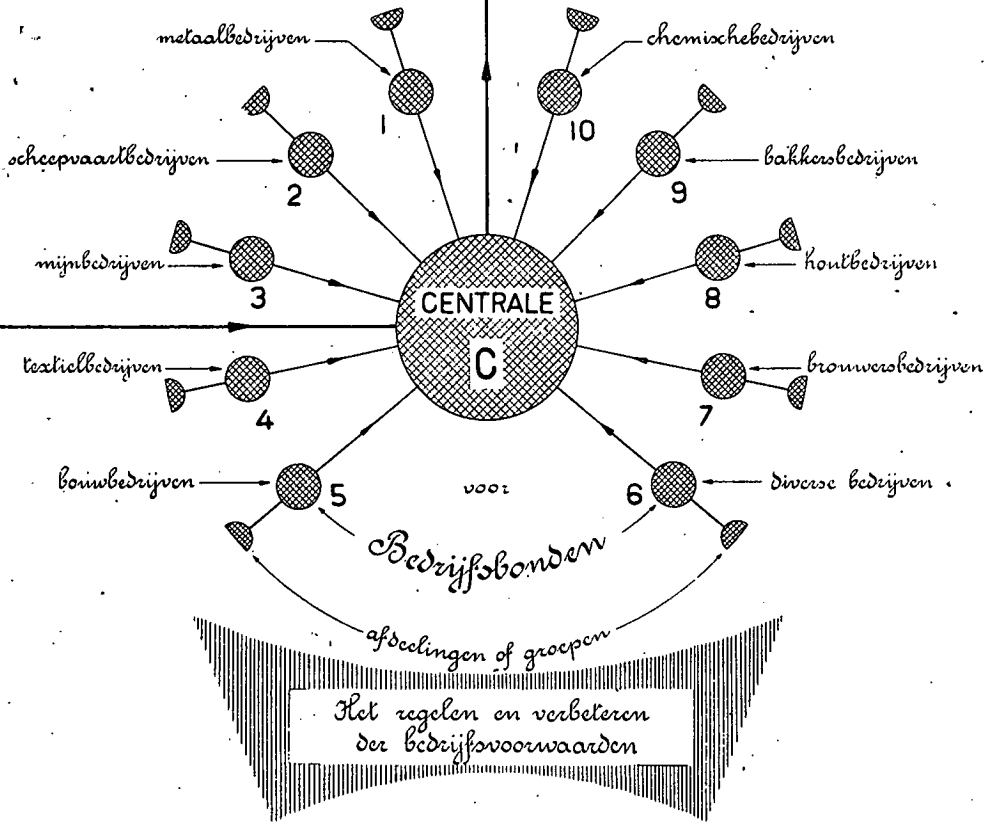
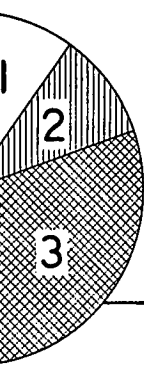
rectie.

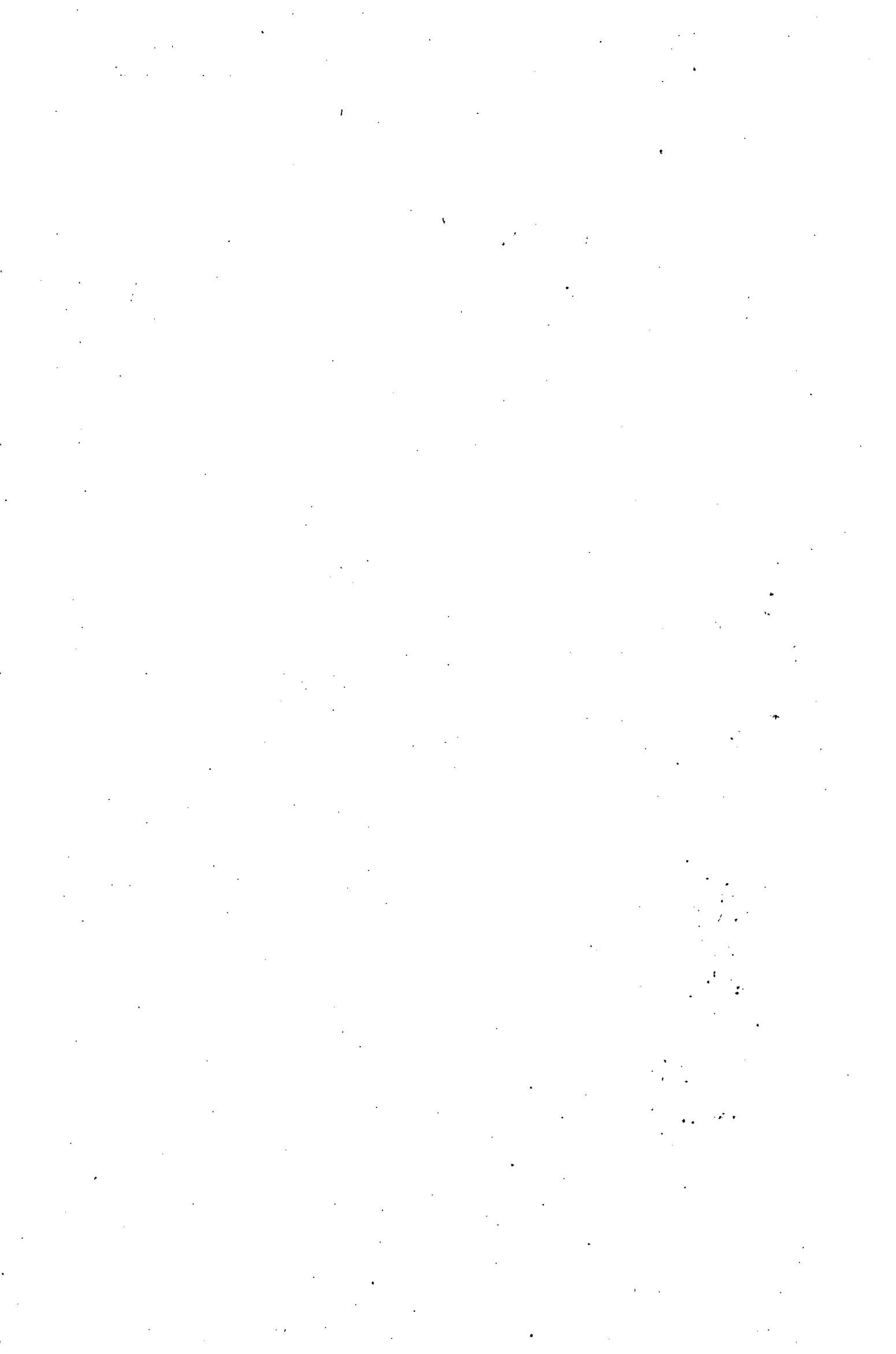
VEENIGING

DOCHTERORGANISATIE

(3 centraalgeorganiseerde werkgevers)

A

de heer Van Gijn zegt. Ik heb, omdat wij over het verloop van den rentevoet niets met zekerheid kunnen zeggen, mijn berekening gebaseerd op een *feit* en wel op het feit, dat het Rijk hier rekent met een rentevoet van 4 pCt. 't Komt mij voor, dat dit verstandig geweest is, want het blijkt, dat zelfs de twee deskundige bestrijders, die in dezen aanmerkingen maken, het met elkaar allerminst eens zijn. De heer Van Gijn toch wenscht met 6 pCt. te rekenen, de heer Van Kretschmar meent, dat 5 pCt. hoog genoeg is. Zeker weten wij alleen, dat op *dit* oogenblik 4 pCt. te laag is, maar hoe het in de naaste toekomst zal zijn, dat zullen wij allen moeten afwachten. Ik durf mij ten minste niet aan voorspellingen wagen. Wel weet ik, dat in het verleden, toen er ook ups and downs waren, de gemiddelde rentevoet niet zoo hoog was als beide genoemde heeren voor de toekomst aannemen. Volgens gegevens van Mr. G. Vissering bedroeg de gemiddelde jaarlijksche discontorente over het 55-jarig tijdvak 1851 t/m. 1905:

Voor de Nederlandsche bank	3,29 pCt.
" " Nationale Bank van België ..	3,40 "
" " Bank van Frankrijk	3,47 "
" " Bank van Engeland	3,60 " ¹⁾

De laatste jaren is de discontorente belangrijk hooger dan het gemiddelde over een zeer lang tijdsverloop in het verleden, waarin ook veelbewogen jaren voorkwamen.

De toekomst kan nu wel blijvend anders zijn dan het verleden, maar zekerheid, dat voortaan altijd met een hoogen rentevoet moet worden gerekend, bestaat er toch allerminst.

De heer Van Kretschmar heeft nog andere bezwaren tegen het van Rijkswege op deze wijze steunen van de stichting van kleine landbouwbedrijven op ontgonnen gronden. Bij hem schemert de vrees door, dat de bedoelde bedrijfjes slechts het vooruitzicht op een schamel bestaan voor de gesubsidieerde eigenaars bieden. Ik meen, zonder te optimistisch te zijn, den heer v. K. hier te kunnen geruststellen. Geen steun wordt verleend voor ontginning van niet geschikte gronden, noch aan personen, die voor het beoogde doel niet goed geacht worden. Daardoor wordt het risico, dat een en ander niet zal slagen, dus reeds heel wat kleiner. Voorts wordt nagegaan of de grond goed wordt ontgonnen en het gebouw behoorlijk — hoewel liefst zoo eenvoudig en goedkoop mogelijk — wordt ingericht en gesticht. De ontginners worden ten deze zooveel mogelijk vrij gelaten, maar zij worden met raad en daad bijgestaan. Uitbetaling van het voorschot volgt ook eerst, wanneer is vastgesteld, dat het werk naar behooren is uitgevoerd. Daardoor werkt het subsidie ook opvoedend, terwijl tevens het onderpand der hypotheek meer volwaardig wordt. Wat overigens dit laatste betreft, nu de landprijzen in 't algemeen wat zakken, is ook het te verlenen voorschot verminderd van ten hoogste f 1000,— per H.A. op ten hoogste f 800,— en vermoedelijk zal bij de eerstvolgende toekenningen nog wat lager gegaan worden. Dit kan ook zonder bezwaar, omdat intuschen ook de ontginnings- en bouwkosten aanmerkelijk zijn gedaald.

J. P. VAN LONKHUYZEN.

SCHETS VAN EEN CENTRALE WERKGEVERSORGANISATIE.

Inhoud: *Bijdrage tot een praktische oplossing van de vraag, op welke wijze de werkgevers door een meer doelmatige organisatie meerderen invloed kunnen doen gelden op de wetgeving, zoodat de lasten voor het bedrijf zooveel mogelijk worden beperkt en de uitvoering der wetten wordt vergemakkelijkt.*

De Arbeidswet van 1919 heeft ten minste dit goede gevolg, dat het den werkgevers nu wel duidelijk zal

¹⁾ Rapporten en Voorstellen betreffende de ontginning van woeste gronden in Nederland II, bl. 45.

zijn, dat zij alles in het werk moeten stellen om hun invloed op de wetgeving, in het bijzonder op de arbeidswetgeving, te vergrooten. Konden zij jaren geleden volstaan met den persoonlijke invloed van bepaalde werkgevers, thans zullen zij meer en meer tot de overtuiging komen, dat zij voor een groot deel of dikwijls uitsluitend zijn aangewezen op den invloed, die door een gezamenlijk en goed georganiseerd optreden is te verkrijgen. Want de kracht, die daarvan uit kan gaan, wordt nog niet in die mate gekend en gewaardeerd als in de huidige omstandigheden noodzakelijk is. Te verwonderen is dit niet, aangezien de meeste werkgevers, groot gebracht en gewend in bedrijven, die door hun persoonlijk optreden tot voorspoed zijn gebracht, te veel waarde hechten aan die persoonlijke kracht, óók onder omstandigheden, die langzaam aan den invloed van een individueel optreden zijn ontgroeid.

Wat evenwel door organisatie te bereiken is, kunnen wij zien bij de werklieden, die dikwijls zelfs met een betrekkelijk zwakke organisatie een invloed weten uit te oefenen, ver boven hun persoonlijk kunnen. Wij geven zeker gaarne toe, dat de wereldgebeurtenissen dien invloed buitengewoon hebben versterkt, maar des te meer reden voor de werkgevers om een middel, dat practisch doelmatig is gebleken, eveneens goed te gebruiken en als het kan, beter. Zij zullen daardoor niet alleen langzamerhand hun invloed herwinnen, maar zelfs bestaat er bij goed gebruik een groot kans, dat zij bij de wetgeving en bij de uitvoering der wetten een leiding krijgen, waarop zij billijkerwijze aanspraak mogen maken.

Wij meenen ons doel het beste te benaderen door een schets te geven van een Centrale Werkgeversorganisatie, die een aantal belangrijke landelijke werkgeversorganisaties omvat, d.w.z. waarvan de leden in meer of mindere mate over het geheele land verspreid zijn. Om speciale doeleinden te bereiken hebben deze aangesloten organisaties het overleg omtrent arbeids-, handels- en economische vraagstukken en wetgeving gecentraliseerd, voorzover haar gezamenlijke belangen daarmede gediend zijn, waarbij zooveel mogelijk haar autonomie gehandhaafd blijft. Met het oog op deze centralisatie hebben wij dezen specialen vorm van vereeniging een Centrale Werkgeversorganisatie genoemd. Daarbij zijn wij uitgegaan van datgene, wat uit de practijk van het vereenigingsleven is voortgekomen en aan de hand daarvan hebben wij nagegaan, welke inrichting doelmatig is. Dus niet door iets nieuws te verzinnen, niet door een ideëel kaartenhuis te bouwen, dat inzakt bij den geringsten ademtocht der werkelijkheid, maar door met aandacht te luisteren naar hetgeen die werkelijkheid ons zegt en te trachten haar te verstaan. Dit heeft tevens het voordeel, dat wij langs dien weg op afdoende wijze blijk geven van onze waardeering voor al hetgeen in de door ons aan te duiden richting is tot stand gebracht en wat een deel der werkgevers met groote inspanning tracht te bereiken. Daarom zal men in dit opstel grotendeels terugvinden, wat reeds tot stand is gebracht of in wording is. Wij hebben ter verduidelijking zoo nu en dan aangegeven aan welke bestaande organisaties wij gedacht hebben zonder daarmede ook maar eenige kritiek te bedoelen. Wij weten uit ervaring te goed, welke moeilijkheden te overwinnen zijn en welke inspanning het kost om iets te bereiken, dan dat wij iets anders zouden willen dan te trachten het goede dat is bereikt te bevestigen en te bevorderen.

De hierbij gevoegde schets geeft onder de horizontale lijn X het schema van deze Centrale Werkgeversorganisatie; boven die lijn zijn aangegeven eenige regeeringsorganen, waar de invloed der werkgevers tot uiting moet komen. Op welke wijze, zullen wij met een enkel voorbeeld aanduiden, madat de centrale organisatie behandeld is.

Wij beginnen met de moedervereeniging. Zij is een

vereniging van individuele werkgevers, die tracht een zoo groot mogelijk aantal werkgevers bijeen te brengen, ten einde economische vraagstukken en wetgeving te bestudeeren, bij de totstandkoming der laatste rechtmatigen invloed uit te oefenen en den leden omtrent alle aangelegenheden, die voor hen als werkgever van belang zijn, in te lichten. Ten einde de toetreding in ruime mate mogelijk te maken en toch omtrent de hoofdlijnen geen twijfel te laten, zijn een aantal beginselen vastgesteld, die als leidraad bij de beoordeeling van die vraagstukken en wetgeving gelden en waarvan de praktijk geleerd heeft, dat het streven om deze beginselen te verwezenlijken een groot aantal werkgevers, die over het geheele land verspreid zijn, vereenigd houdt. De moedervereniging kan men dus beschouwen als een centrale voor individuele werkgevers, om welke reden zij in de schets als Centrale A is aangeduid.

Dat een dergelijke vereniging inderdaad mogelijk is, blijkt b.v. uit den grondslag van een belangrijke vereniging als de *Vereeniging van Nederlandsche Werkgevers*, waarbij \pm 300 werkgevers, die ongeveer 170.000 werklieden in dienst hebben, zijn aangesloten.

Het doel van de moedervereniging komt derhalve in de werkelijkheid hierop neer, dat zij in hoofdzaak behandelt ontwerpen van wetgeving en wat daarmee nauw verband houdt, hetgeen zij op zoodanige wijze moet trachten te doen, dat het resultaat den werkgeversleden bevredigt. Wij kunnen in dezen gedachtengang de moedervereniging ook beschouwen als een speciaal soort coöperatieve industriële onderneming, die een grondstof verwerkt, waarvan de eindproducten den leden van praktisch nut moeten zijn. Zuiver zakelijk gedacht, geldt voor haar de bestaansvoorwaarde dat zij in de allereerste plaats haar leden moet tevreden stellen. Deze beschouwing wijst tevens de richting aan, die wij hebben te volgen bij ons onderzoek naar de beste wijze, waarop de moedervereniging moet zijn ingericht om haar doel te bereiken. Daarbij stellen wij ons evenwel die vereniging niet alleen voor als een bedrijf, maar voornamelijk als een groot-bedrijf, waaraan wij de organisatievormen zullen ontleenen, die in de praktijk voor het groot-bedrijf doeltreffend zijn gebleken. Dit verondersteld, dan verwerkt de moedervereniging een grondstof hoofdzakelijk bestaande uit ontwerpen van wetgeving, geleverd door de onuitputtelijke leverancier: de Regeering.

Deze vergelijking met een coöperatieve industriële onderneming moet dienen als uitgangspunt om onze bedoeling te verduidelijken en vandaar, dat wij haar nader zullen bekijken. Bij een dergelijke industriële onderneming kan de organisatie in het algemeen zoodanig zijn, dat de leden, bij wie de macht berust, een aantal commissarissen benoemen, die zorg dragen voor een regelmatig contact met de directie van het bedrijf. Deze commissarissen oefenen in het belang der leden een toezicht uit en hebben enkele in de statuten omschreven rechten, die in het algemeen zoo zijn, dat zij in groote trekken de leiding hebben, maar de directie de geheele leiding van en ook de daaruit voortvloeiende verantwoordelijkheid voor den eigenlijken bedrijfsgang heeft te dragen. Bij een werkgeversorganisatie, die wij ons als een groot-bedrijf hebben gedacht, is de organisatie dezelfde, waar ook de leden, die ten slotte den doorslag geven, een bestuur benoemen, dat de algemeene leiding heeft, waarvoor het de volle verantwoordelijkheid draagt, maar waarbij het aan een directie de voortdurende, meer bijzondere en tevens veel omvattende dagelijksche bedrijfsleiding kan overlaten. Hoe de directies en hare bedrijfsleiding zijn moeten en wat in verband daarmee de leiding van de besturen beteekent, zullen wij bij de nu volgende behandeling der schets toelichten en wel voor elk geval afzonderlijk, omdat die ten nauwste samenhangen met het wezen der organisaties, waaruit de Centrale Werkgeversorganisatie bestaat. Wij veronderstellen dus, om met de moedervereniging te be-

ginnen, dat de algemeene leiding bij het bestuur, maar haar dagelijksche leiding bij een directie berust.

Wij moeten nu in de eerste plaats nagaan, wat de dagelijksche leiding bij de moedervereniging beteekent, waaruit tevens zal volgen de samenstelling van de directie. De grondstof voor het bedrijf onder de lijn X, wordt geleverd door de Regeeringsorganen waarvan wij boven die lijn enkele hebben aangegeven, en bestaat uit ontwerpen van wetgeving, enz., die direct of binnen afzienbaren tijd voor het bedrijfsleven van de vereenigde werkgevers van belang zijn. Deze ontwerpen (de grondstof) zijn met het oog op een doelmatige verwerking te scheiden in twee groepen, waarvan de één hoofdzakelijk arbeidszaken, de andere hoofdzakelijk handelszaken inhoudt, onder welke laatste groep wij ook de zoogenaamd economische zaken rangschikken. Theoretisch is die scheiding niet altijd te maken, maar praktisch wel, indien men slechts zorg draagt, dat de directie zoodanig is samengesteld, dat die scheiding tusschen deze beide groepen praktisch mogelijk is. Hieruit volgt, dat de dagelijksche leiding, die in het algemeen uitgebreide werkzaamheden medebrengt, in handen moet zijn van twee directeuren, van wie de een behandelt de afdeling arbeidszaken, de ander de afdeling handelszaken, waarbij, zooals wij reeds opmerkten, om praktische redenen de zoogenaamde economische zaken gevoegd zijn. Voorzover de ontwerpen van wetgeving, enz. de behandeling in beide afdelingen vordert, moet aan de goede samenwerking en aan de verantwoordelijkheid der beide directeuren worden overgelaten, op welke wijze zij dit vraagstuk praktisch willen oplossen. De eerste taak van de directie is derhalve bovengenoemde scheiding zooveel mogelijk door te voeren en waar dit niet geheel mogelijk en wenschelijk is te zorgen, dat er een goed verband blijft bestaan. Dit hangt ten nauwste samen met een goede verstandhouding en samenwerking tusschen beide directeuren, welken eisch men stellen mag en waarvan de ervaring wel afdoende heeft aangetoond, dat daar zeer goed op valt te rekenen.

Het is bij dezen opzet niet willekeurig, dat wij spreken van directeuren. Wij bedoelen inderdaad een gelijksoortige positie als in bedrijven van eenigen omvang noodzakelijk is gebleken. Zij hebben daar een groote zelfstandigheid, maar ook een niet minder groote verantwoordelijkheid. De directeuren kunnen, door een dergelijke positie in een werkgeversvereniging in te nemen, een groot deel van het werk, dat nu op de schouders van de werkgevers gelegd wordt, overnemen, waarbij blijken zal, dat zij dit werk minstens even goed, dikwijls beter doen dan de werkgevers zelf, die te veel door hun dagelijksche bezigheden in beslag worden genomen. Het is juist in het algemeen een groot gebrek in de organisatie der werkgevers, dat zij te veel zelf moeten of willen doen en te weinig overlaten aan door hen aangestelde verantwoordelijke personen, wier opleiding en capaciteiten bij een dergelijken werkring passen. Het gevolg daarvan is, dat een groot deel van het werk neerkomt op een kleinen kring van werkgevers, die zich vrijwillig daarvoor beschikbaar stellen, maar daarbij weldra de ervaring opdoen, dat hunne werkzaamheden zoodanig toenemen, dat zij die onmogelijk goed kunnen vervullen, zonder hun beroepswerkzaamheden te schaden. En men ziet dan ook herhaalde malen het noodzakelijk gevolg, dat de belangen van de werkgevers op arbeids- en handelsgebied daardoor gebrekkig worden behandeld, hetgeen in het algemeen niet aan personen, maar aan gebrekkige organisatie te wijten is. Waar de praktijk heeft aangetoond, dat de personen, die wij directeuren hebben genoemd, er inderdaad zijn en men hun slechts geleidelijk meer zelfstandigheid behoeft te geven om niet alleen een naamsverandering, doch inderdaad een verandering in wezen te bereiken, daar zien wij geen onoverkomelijke praktische moeilijkheden, die het inslaan van de door ons aangegeven richting zouden beletten.

De directie van de moedervereeniging heeft dus in de eerste plaats tot taak op de hoogte te zijn en te blijven van al hetgeen boven de horizontale lijn X geschiedt, en van invloed kan zijn op het bedrijfsleven der leden-werkgevers. Dit van invloed zijn moet zoo ruim mogelijk worden opgevat, omdat dikwijls schijnbaar onbelangrijke wetswijzigingen of voorstellen in de toekomst van groot belang kunnen worden. Van de directie moet als regel op dit gebied het initiatief uitgaan en zij moet bij die taak een zooveel mogelijk praktisch standpunt innemen en trachten verband te houden met het bedrijfsleven, zoodat zij voldoende inzicht houdt in hetgeen voor de werkgevers direct, of in de naaste toekomst van praktisch belang kan zijn. Of zij hierbij de juiste richting volgt, kan de directie weten door voldoende contact te houden met het bestuur, dat, bestaande uit werkgevers, als zoodanig het beste met de behoeften der praktijk bekend is. Hierbij moeten deze vertegenwoordigers der werkgevers beginnen met slechts algemeene richtlijnen aan te geven en aan de directie over te laten de uitwerking en voorbereiding, die noodig zijn, om te weten te komen, wat de leden-werkgevers denken omtrent de voorgestelde wettelijke maatregelen en van de beste wijze om in verband daarmee hunne belangen te bevorderen.

Zoo eenvoudig dit lijkt, zoo moeilijk is het om dit vraagstuk bevredigend op te lossen. Zelfs als wij veronderstellen, dat de uitwerking en de voorbereiding door de directie zijn, zooals zij zijn moeten, namelijk kort en zakelijk zonder onnoodige theoretische bespiegelingen, overzichtelijk en beknopt, aangenomen dus, dat dit alles redelijkerwijze onberispelijk is, dan nog is het antwoord op de vraag: wat denken de werkgevers ervan, buitengewoon moeilijk. Waarom, zullen wij nu zien.

Denken wij ons de moedervereeniging als bestaand uit louter individuele werkgevers, dan schiet er niet veel anders over dan aan de leden persoonlijk hun meening te vragen. De ondervinding, die men daarbij opdoet, is geheel anders dan men zou denken, zelfs als het wetten geldt, die ten slotte zeer diep grijpen in het bedrijfsleven. De oogst van persoonlijke meeningen is dan dikwerf zeer schraal en daarbij de kwaliteit niet altijd bevredigend. De verklaring van dit verschijnsel is, dat als regel de individuele werkgever voor studie en behandeling der vraagstukken geen tijd heeft of geen lust, wat praktisch op hetzelfde neerkomt, zoodat ten slotte de directie maar zien moet, hoe zij de zaak voor elkander krijgt. Evenwel is zij dikwerf zoo gelukkig, adviezen te krijgen van enkele werkgevers, op wier meening zij en ook het bestuur prijsstellen, waardoor het resultaat, ondanks de onvoldoende medewerking, nog ten zeerste meevalt. Het bestuur en de directie moeten in dit geval daarna trachten een vorm te vinden, die op deze wijze de meening der werkgevers weergeeft. Maar het moet zonder meer duidelijk zijn, dat de gevolgde methode steeds in hoofdzaak zal weergeven de meening van een aantal meer of minder invloedrijke, afzonderlijk staande werkgevers, wier meening als het ware gefiltreerd wordt door een ten slotte noodzakelijk eindoverleg tusschen bestuur en directie, omdat de moedervereeniging in haar adviezen zooveel mogelijk moet trachten terug te houden de onoplosbare stoffen van te speciale belangen.

Bij dit onderzoek naar de individuele meeningen bestaat er evenwel een groote kans, dat bij gebrek aan voldoende medewerking de uitkomst zeer onvoldoende is en een groot aantal leden niet bevredigt. Maar behalve deze geringe medewerking is er nog een veel belangrijker feit, waardoor een dergelijke vereeniging van individuele werkgevers niet alleen langs dien weg tot een bevredigend resultaat kan komen. Dit feit is, dat een groot deel der aangesloten werkgevers zich bovendien buiten die vereeniging om heeft georganiseerd ter bereiking van speciale doeleinden, die eveneens arbeids- en handelsbelangen be-

treffen. Hierbij mogen wij niet uit het oog verliezen, dat die speciale organisaties een in hun wezen veel sterkeren band kunnen vormen tusschen de werkgevers uit eenzelfde bedrijf dan de algemeene beginselen kunnen geven, die den betrekkelijk minder vasten band vormen der moedervereeniging. Indien er dus geen andere band tusschen die organisaties en de moedervereeniging is dan het gelijktijdige lidmaatschap, dan zullen de georganiseerde werkgevers de behandeling van hunne belangen op arbeids- en handelsgebied, als regel geheel overlaten, dikwijls moeten overlaten, aan hunne speciale organisatie, waarvan juist het zeer bijzondere doel is op dat gebied direct praktisch actief op te treden. Hierdoor bestaat de kans, dat de moedervereeniging, die zooals wij gezien hebben, in hoofdzaak min of meer verwerkte individuele meeningen tot haar recht laat komen, in het geheel niet of slechts voor een deel weerspiegelt de belangen der georganiseerde werkgevers. Zullen deze belangen wel tot hun recht komen, dan is in de allereerste plaats een verband tusschen de moedervereeniging en de bedoelde organisaties noodzakelijk, waarvan een oplossing reeds in de praktijk is gevonden. Het komt er dus slechts op aan daarvan een beeld te geven, waarvan de hoofdvorm bestaat, welke een bepaald ontwikkelingsstadium te zien geeft.

Bekijken wij de individuele leden der moedervereeniging, de Centrale A, uit het oogpunt van dit ontwikkelingsproces, dan zien wij, dat een groot deel onafhankelijk van deze vereeniging bedrijfsgewijze georganiseerd is. Het doel van die organisaties is in groote lijnen tweeledig. Het eerste doel betreft in hoofdzaak arbeidszaken, het tweede handelszaken, waarvoor de georganiseerde werkgevers landelijke bonden hebben gevormd. In de eene nijverheid behartigt de bond (b.v. de Houtbond) zoowel arbeids- als handelszaken, in de andere (b.v. de Metaalbond) uitsluitend arbeidszaken. Voor eene duidelijke voorstelling hebben wij aangenomen, dat deze twee zaken steeds in eenzelfde bedrijf door afzonderlijke bonden behandeld worden, hetgeen in het wezen der zaak geen verandering brengt. Deze scheiding hebben wij in de schets aangegeven door de geheele Centrale Werkgeversorganisatie langs de verticale lijn Z in tweeën te deelen, waarvan de linkerhelft de organisaties voor arbeidszaken en de rechterhelft de organisaties voor handels- (resp. economische) zaken voorstelt.

Wij vestigen er nogmaals de aandacht op, dat dus de ontwikkelingsgang in het vereenigingsleven maakt, dat de werkgevers hun belang zien om onafhankelijk van de moedervereeniging zich in twee soorten landelijke bonden bedrijfsgewijze te organiseren, welke in werkelijkheid dikwijls om praktische redenen voor eenzelfde bedrijfsgroep onder één beheer zijn vereenigd. De eene soort (links) behandelt arbeidszaken, wat in de kern van de zaak beteekent, dat zij hoofdzakelijk behandelt de arbeidsvoorwaarden, waaronder de werkliden in het betreffende bedrijf werken, zoodat het speciale kenmerk van deze bonden is, dat het *werkgeversbonden* zijn. De tweede soort (rechts) behandelt handels- en economische zaken, die hoofdzakelijk het bedrijf als zoodanig betreffen, waardoor zij ter onderscheiding van de eerste soort als *bedrijfsbonden* kunnen worden aangeduid. Hieruit volgt, dat men ook korthedshalve kan zeggen, dat een werkgeversbond de arbeidsvoorwaarden, een bedrijfsbond de bedrijfsvoorwaarden tracht te regelen en te verbeteren. Deze twee soorten van landelijke organisaties, die wij in elk bedrijf langzamerhand zien ontstaan, blijven aanvankelijk beperkt tot het bedrijf waaruit zij zijn geboren, zonder eenig georganiseerd verband met de gelijksoortige organisaties uit andere bedrijven. Deze toestand blijft zoolang bestaan, totdat er tusschen deze bonden gemeenschappelijke belangen ontstaan, die hen dwingen onderling overleg te plegen, omdat de ervaring hun leert, dat daardoor op betere wijze dan door zich alleen te beperken tot eigen

organisatie hun wederzijdsche doeleinden bereikt worden. En daar dit een maatschappelijk ontwikkelingsproces is, zien wij tusschen de bonden, die zich aanvankelijk beperkten tot hun eigen organisatie, een uit maatschappelijke verschijnselen geboren onderlingen band ontstaan, die hoofdzakelijk ten doel heeft een gemeenschappelijk overleg, een zoogenaamd centraal overleg.

Dit ontwikkelingsstadium van de Centrale Werkgeversorganisatie zien wij in deze schets voorgesteld. De moedervereeniging, de Centrale A, bestaat in dit stadium ten eerste uit ongeorganiseerde werkgevers; ten tweede uit beperkt georganiseerde werkgevers, d.w.z. die tevens lid zijn van een beperkt georganiseerde bond, hetgeen dus beteekent een bond zonder georganiseerd overleg met andere bonden; ten derde uit centraal georganiseerde werkgevers, d.w.z., die lid zijn van bonden met een onderling georganiseerd, zoogenaamd centraal overleg. Deze ontwikkeling is aan beide zijden van de lijn Z, die de schets in tweeën deelt, dus zoowel bij arbeidszaken als bij handelszaken dezelfde, alleen is het stadium van ontwikkeling in de werkelijkheid verschillend, omdat de maatschappelijke krachten, waardoor dit proces ontstaat, verschillend zijn van beteekenis en kracht. Hierop kunnen wij niet verder ingaan, omdat dit tot uitvoerige beschouwingen zou leiden en thans het schetsmatig aangeven van de hoofdlijnen eener Centrale Werkgeversorganisatie de hoofdzaak moet blijven.

Waar dus de ontwikkelingsgang van het verenigingsleven een dergelijk verschijnsel medebrengt, doet de Centrale A verstandig, wil zij haar taak, om met het oog op de wetgeving de belangen van een zoo groot mogelijk aantal werkgevers zoo algemeen mogelijk te bevorderen, blijven vervullen, daarmede rekening te houden door te trachten een blijvend verband te brengen tusschen hetgeen door haar eigen leden is tot stand gebracht; men zou ook kunnen zeggen, met hetgeen uit haarzelf met de onvermijdelijke barenswaai geboren is. En hiermede is het ontstaan van de beide dochterorganisaties verklaard, die wij in de schets als *Centrale B voor werkgeversbonden* en *Centrale C voor bedrijfsbonden* hebben aangegeven.

* * *

De schets geeft in hoofdlijnen weer den organisatievorm van de dochterorganisaties, waarvan het verband met de moedervereeniging nader zal worden toegelicht. In hoofdzaak kan men dezen vorm van centralisatie in de werkelijkheid terugvinden bij de moedervereeniging, de *Vereeniging van Nederlandsche Werkgevers* (Centrale A) en haar dochterorganisaties *Centraal Overleg* (Centrale B) en het *Centraal Industrieel Verbond* (Centrale C). Het zal evenwel na hetgeen gezegd is, duidelijk zijn, dat waar wij te doen hebben met een levend maatschappelijk organisme, waarvan de deelen een verschillend stadium van ontwikkeling bereikt hebben, de werkelijkheid afwijkingen te zien geeft, zooals een plant, die nog lang niet tot haar vollen wasdom gekomen is, maar waarvan de groei voldoende kenteekenen draagt om een schets te kunnen geven van hetgeen wij, bij goede verzorging, van haar mogen verwachten.

Alvorens nader aan te geven, welk verband er moet bestaan tusschen moedervereeniging en dochterorganisaties, tusschen de Centralen A, B en C, moeten wij eerst deze laatste nader behandelen. Wat het wezen betreft, zijn de Centralen B en C centra van overleg tusschen geheel onafhankelijke, landelijke, bedrijfspwijze georganiseerde bonden ter bevordering van de speciale doeleinden, waarvoor die bonden zijn opgericht. De organisatievorm van beide Centralen is in hoofdzaak dezelfde zooals de schets aangeeft en de inrichting van bestuur en leiding ten dienste van dat overleg verschilt slechts in zooverre als de te behandelen stof of het karakter van de aangesloten autonome bonden dit noodzakelijk maken. Om het

wezen van dit centrale overleg goed te begrijpen, moeten wij dus de stof en dat karakter nagaan.

De werkgeversbonden, die Centrale B omringen, zijn vereenigingen van werkgevers uit eenzelfde of aanverwant bedrijf, georganiseerd in groepen of in afdelingen van plaatselijke beteekenis, die te zamen een voornaam of het voornaamste deel vormen van het bedrijf, dat verspreid is over het geheele land. Hoewel het begrip landelijk niet altijd in elk bedrijf scherp is te omlijnen, kan men wel dit zeggen, dat dit karakter zoodanig ontwikkeld moet zijn, dat aansluiting bij de Centrale B voor het centraal overleg van belang is. Deze bonden worden alle hierdoor getypeerd, dat zij hoofdzakelijk ontstaan zijn uit het belang dat de werkgevers volgens hun ervaring hebben om in overleg met elkander de arbeidsvoorwaarden te regelen. Dit belang wordt het allereerst ingezien bij de werkgevers van eenzelfde of aanverwant bedrijf omdat zij hebben ondervonden, dat het individueel regelen der arbeidsvoorwaarden aanleiding geeft tot moeilijkheden met de werknemers, die voor dat doel zich eveneens bedrijfspwijze hebben georganiseerd. Met deze omstandigheid hebben deze bonden in de allereerste plaats rekening te houden en des te meer naarmate de organisaties der werknemers krachtiger worden, waarvan wij de uitingen als bekend mogen onderstellen. Wij hebben daarom op de schets onderaan tevens het type van een Centrale Werknemersorganisatie geteekend in haar tegenwoordig ontwikkelingsstadium. Wat deze organisatie in ons land voor een bepaalde nijverheid beteekent, hebben wij vroeger al eens uitvoerig uiteengezet, zoodat wij daarnaar verwijzen.¹⁾

Zooals wij reeds opmerkten zijn de werkgeversbonden geheel autonoom, hebben hun eigen bestuur en leiding en regelen geheel zelfstandig de arbeidsvoorwaarden voor het speciale bedrijf. Indien zij overleg plegen met werknemersorganisaties, daarmede contracten afsluiten of strijd voeren, doen zij dit geheel zelfstandig, zoodat elke bond voor zichzelf in al die gevallen alleen te beslissen heeft en de verantwoordelijkheid en de gevolgen heeft te dragen. Medezeggenschap op dit gebied is bij de Centrale B uitgesloten. De Centrale B kan alleen dien invloed oefenen, die voortspruit uit een gemeenschappelijk overleg met een resultaat, dat de deelnemers zonder bindende kracht niettemin eenzelfde gedragslijn volgen omdat hiermede hun eigenbelang gediend is.

Om de Centrale B zijn gteekend een aantal landelijke bonden, waarbij wij hebben aangegeven met welk bedrijf wij te doen hebben. In de werkelijkheid bestaat een groot aantal van dergelijke bonden, die alle werkgevers of een voornaam deel van hen uit eenzelfde bedrijf omvatten. Meestal zijn de werkgevers daarbij in groepen of afdelingen vereenigd om praktische redenen geheel samenhangend met den aard van het bedrijf en de wijze waarop het over het geheele land verspreid is. Als voorbeeld van zulk een Centrale B kan gelden de meer genoemde dochterorganisatie *Centraal Overleg* van de Vereeniging van Nederlandsche Werkgevers. Bij Centraal Overleg zijn aangesloten 17 bonden,²⁾ waarvan de werkgevers tezamen ongeveer 180.000 werklieden in dienst hebben. Voorbeelden daarvan zijn o.a. de

¹⁾ „De leiding en de organisatie van het collectief overleg in de Metaalnijverheid”, Sept. 1918. Metaalbond, adres Werkspoor, Amsterdam.

²⁾ De beteekenis van die bonden kunnen wij thans niet uiteenzetten. Niettemin willen wij er de aandacht op vestigen, dat de beteekenis van een werkgeversbond niet alleen door het aantal werkgevers bepaald is. Om zich eenigermate hiervan rekenschap te geven, moet behalve het aantal werkgevers ook het aantal werklieden, dat zij in dienst hebben, bekend zijn. Vooral bij het kleinbedrijf met zijn groot aantal werkgevers dient hierop gelet. Zoo heeft b.v. de Ned. Ver. van Electrotechnische Werkgevers (kleinbedrijf) 280 werkgevers met 3000 werklieden; de Metaalbond (midden- en grootbedrijf) 140 werkgevers met 43000 werklieden.

Metaalbond (metaalbedrijven), de *Scheepvaartvereniging Noord en Zuid* (scheepvaartbedrijven), *Vereeniging tot behartiging van de belangen der Limburgsche Mijnindustrie* (mijnbedrijven), *Bond van Ned. Brouwerijen* (brouwersbedrijven), *Ned. Ver. van Werkgevers in het Bakkersbedrijf* (bakkersbedrijven), *Vereeniging van de Ned. Chemische Industrie* (chemische bedrijven), de *Algemeene Werkgevers Vereeniging* (diverse bedrijven) enz. Bij dezen laatsten bond zijn aangesloten verschillende bedrijven, die elk voor zich van te geringen omvang zijn om een krachtige, afzonderlijk staande landelijke organisatie te vormen, maar te zamen van beteekenis zijn; vandaar hun groepeerings in landelijke groepen (olie-, zeep-, zuivel-, papierfabrieken, enz.).

Vatten wij de Centrale B voor werkgeversbonden nu weder op als een coöperatief bedrijf, dan moet de beslissing in handen zijn van de leden, n.l. de werkgeversbonden, die de algemeene leiding in handen geven van een bestuur van werkgevers, dat op zijn beurt de dagelijkse leiding in handen geeft van een directeur. Wij hebben gezien, dat de Centrale B opgericht is ten dienste van het overleg, voornamelijk met het oog op de praktijk, dat, wil het eenig resultaat opleveren, op degelijke wijze moet zijn voorbereid. Bij dit overleg moeten de werkgevers de leiding hebben, maar de voorbereiding moet in handen zijn van den daarvoor verantwoordelijken directeur, die zijn taak alleen dan goed kan vervullen als de werkgeversbonden resp. de werkgevers hem alle praktische gegevens verschaffen, die hij voor zijn taak noodig heeft. In de allereerste plaats moeten de werkgeversbonden zorgen, dat hij ontvangt alle inlichtingen, die noodig zijn om een goed inzicht te hebben en te houden in het wezen, het doen en laten der bonden en van wat zij voornemens zijn te doen; ook alle gegevens omtrent de aangesloten bedrijven wat betreft het aantal werklieden en de arbeidsvoorwaarden, waaronder de looncijfers een voorname rol spelen. Dit alles moet den directeur dienen om de aangesloten bonden te kunnen inlichten en het overleg voor te bereiden, waarbij reeds van tevoren door hem de voornaamste verschillen zijn besproken en nagegaan is in hoeverre dergelijke verschillen in de praktijk in meer of mindere mate zijn op te heffen. Zijn aandacht moet voortdurend op de praktijk gericht zijn en vandaar dat hij in het algemeen reeds van tevoren uit het overleg moet verwijderen, wat slechts tot algemeene beschouwingen aanleiding zou geven. Hier ligt het zeer kenmerkende verschil met de Centrale A, vandaar dat de Centrale B meer in het bijzonder te behandelen krijgt al datgene wat in de wetsontwerpen, enz. ten nauwste met de toepassing in de praktijk, dus direct met het bedrijfsleven, samenhangt. Deze voorbereiding moet de hoofdzaak kort en zakelijk weergeven en met de noodige feitenkennis een bepaalde gedragslijn uitstippelen.

De vertegenwoordigers der werkgeversbonden, die het algemeen bestuur vormen, trachten dan daarna de definitieve gedragslijn vast te stellen, en daarmede heeft de Centrale A rekening te houden. Dat dit zal geschieden, volgt reeds uit de verstandhouding tusschen de besturen der Centralen A en B, maar is bovendien gewaarborgd, zooals wij later zien zullen, door de samenwerking der directeuren in een Centrale Directie.

Zooals wij reeds hebben gezegd, hebben de aangesloten bonden een geheel zelfstandig contact met de werknemersbonden uit hetzelfde bedrijf. Dit is schematisch voorgesteld in de schets, waar door gepijlde lijnen is aangegeven, dat zij met de werknemersbonden uit hetzelfde bedrijf in verbinding staan, voor zoover men wederzijds wenscht gezamenlijk de arbeidsvoorwaarden te regelen en te verbeteren. Dat bij dit overleg de Centrale B ook als centrum van inlichtingen voor het vaststellen eener gemeenschappelijke gedragslijn van zeer veel belang is, behoeven wij niet nader toe te lichten.

Voor de Centrale C voor bedrijfsbonden gelden in het algemeen dezelfde overwegingen, alleen met dit groote verschil, dat de aangesloten bonden elk voor zich geen werknemersbonden tegenover zich hebben, omdat zij op een gebied werkzaam zijn, waarop de werknemers zich als regel niet bewegen of zoo in algemeenheden, dat practisch elk contact is uitgesloten. In deze Centrale C komen meer de tegenstellingen van belangen tusschen de werkgevers als bedrijfsleiders te voorschijn, welke belangen door den aard van het bedrijf en de plaats, die het in het nationale of internationale productieproces inneemt, worden bepaald. Hier moet men trachten deze tegenstellingen zooveel mogelijk te overbruggen om ook op het gebied van handelszaken practisch als eenheid te kunnen optreden. Dit maakt een speciale organisatie noodzakelijk, die wel in hoofdlijnen aan die van Centrale B gelijk is, maar waarbij de bedrijven, waarvan de handels- en economische belangen het meest overeenstemmen, in groepen zijn vereenigd. Het speciale kenmerk, dat de bonden, aangesloten bij Centrale B, ook strijdvereeningen moeten zijn voor het geval een overleg met de werknemers niet mogelijk is of mislukt, hetgeen speciale organisatie en voorzieningen noodig maakt, kan bij de bedrijfsbonden geheel vervallen, zoodat hun aandacht zich voornamelijk tot hun eigenlijk doel, het regelen en verbeteren der bedrijfsvoorwaarden kan bepalen. Beide Centralen B en C zijn dus hoofdzakelijk aangewezen op de praktijk en hebben na te gaan in hoeverre wettelijke maatregelen met het oog daarop aan hun doel zullen beantwoorden, dan wel door reeds genomen maatregelen haar doel hebben bereikt.

Een voorbeeld van deze Centrale C is de tweede dochterorganisatie van de Vereeniging van Nederlandsche Werkgevers namelijk het *Centraal Industrieel Verbond* waarbij o.a. zijn aangesloten de *Handelsvereeniging van Metaalindustrieelen*, de *Coöperatieve Vereeniging van Nederlandsche IJzergieterijen* (metaalbedrijven); *Nederlandsche Vereeniging van Katoenspinnners en Spinnewevers*, de *Vereeniging van Nederlandsche Katoenweverijen* (textielbedrijven); de *Nederlandsche Houtbond* (houtbedrijven); *Vereeniging van de Nederlandsche Chemische Industrie* (chemische bedrijven); *Bond van Nederlandsche Brouwerijen* (brouwersbedrijf) enz. De verhouding tusschen deze Centrale C en de Centrale A is dezelfde als bij de Centrale B, evenals de samenwerking en de voorbereiding bij de directies; de schets geeft de gelijkvormige constructie duidelijk aan.

Het onafhankelijk karakter, dat beide Centralen B en C kenmerkt, maakt het mogelijk, dat zich daarbij aansluiten landelijke werkgevers, resp. bedrijfsbonden, waarvan de leden slechts voor een deel of geen lid zijn van de Centrale A. Dit levert voor de Centrale Werkgeversorganisatie als geheel geen bezwaar op, zoolang de meerderheid der Centralen door haar lidmaatschap van de moedervereeniging blijf geeft met haar algemeene beginselen in te stemmen. En het heeft voor de dochterorganisaties dit voordeel, dat het de gelegenheid opent om de medewerking te verzekeren van landelijke bonden, waarmede de samenwerking voor hare speciale doeleinden van beteekenis is.

Nu wij in hoofdzaak het karakter en het doel van de drie Centralen weten, moeten wij nagaan op welke wijze een goede samenwerking is te verkrijgen tusschen deze drie onafhankelijke organisaties, die zich, hetzij uit een oogpunt van wetgeving of van praktijk op eenzelfde gebied kunnen bewegen. Wij veronderstellen hierbij een goede verstandhouding tusschen de besturen, die elk voor zich in alle zaken, hun organisatie betreffende, de algemeene leiding en de eindbeslissing hebben, maar tevens overtuigd zijn, dat ter wille der geheele Centrale Werkgeversorganisatie een voortdurende samenwerking noodzakelijk is. Om dit te bereiken moet er in de allereerste plaats een goede samenwerking tusschen de directies der Centralen A, B en C gewaarborgd zijn. Want reeds van het begin

af moet elke directie weten, welke taak zij heeft te verrichten bij de voorbereidende werkzaamheden en bij de wijze van voorlichting, die noodzakelijk is, willen de betreffende besturen hun taak goed vervullen. Hiervoor dient de instelling van een Centrale Directie, bestaande uit de directeuren der Centralen A, B en C, die op geregelde tijden in onderling overleg de voorbereiding en de voorlichting behandelen en onderling deze werkzaamheden verdeelen. Hierdoor bestaat er een voortdurend persoonlijk contact, dat zorg draagt voor een behoorlijk plan van werkverdeling, waardoor onnoodig of dubbel werk vermeden kan worden. Daardoor vermijdt men b.v. ook, dat de verschillende Centralen aan dezelfde werkgevers over hetzelfde onderwerp gelijklopende of afwijkende voorlichting geven, hetgeen maar verwarring of erger teweeg brengt. Voor dien goeden gang van zaken moet de Centrale Directie verantwoordelijk zijn, want hiermede houdt een goede en vlotte afwikkeling van zaken verband.

Teneinde te zorgen, dat de Centrale Directie reeds van het begin af verband houdt met de besturen der Centralen A, B en C zal het goed zijn, dat die bijeenkomsten der drie directies door een gedelegeerd bestuurslid (werkgever) van elk der drie Centralen kan worden bijgewoond. Na dit overleg, de voorbereiding betreffende, zorgt elke directie voor de behandeling in zijn eigen Centrale voorzover het gemeenschappelijk opgemaakte werkplan dit aanwijst. De resultaten in de verschillende Centralen verkregen, worden daarna weer in de Centrale Directie behandeld, waarvan het eindresultaat, indien nodig, weder aan de goedkeuring der besturen van de drie Centralen A, B en C wordt onderworpen. Wij hebben in de schets die Centrale Directie bovenaan geplaatst, omdat daar, om bij ons beeld te blijven, de grondstoffen binnenkomen en de eindproducten worden afgeleverd.

Voorzover dit nog niet duidelijk mocht zijn, en om misverstand te voorkomen, vestigen wij er de aandacht op, dat waar wij aan de directies een zeer zelfstandigen en verantwoordelijken werkring willen geven, niettemin de algemeene leiding en eindbeslissing moeten blijven in handen van de werkgevers, die ten slotte steeds de geheele verantwoordelijkheid hebben te dragen.

* * *

Met opzet hebben wij de beschrijving van deze Centrale Werkgeversorganisatie een schets genoemd, omdat dit ontwerp zooveel omvattend is, zoovele kanten vertoont, dat het in een kort overzicht niet anders mogelijk is dan haar schetsmatig te behandelen. Doch indien het slechts gelukt eenige hoofdlijnen aan te geven, uitzichten te openen op mogelijkheden, die met een dergelijke organisatie te bereiken zijn, dan kan de nadere uitwerking aan de belanghebbenden worden overgelaten. En zeer zeker zal de practisch aangelegde werkgever daartoe willen medewerken, indien hij daarin zijn voordeel ziet, zooals hij heeft leeren inzien de voordeelen van een doelmatige organisatie in zijn eigen onderneming.

De voordeelen van een georganiseerd optreden zullen wij thans trachten eenigenmate aannemelijk te maken op een gebied, waar de werkgevers de nadeelen ondervonden hebben van een wetgeving, die grootendeels buiten hun invloed is tot stand gebracht. Wij bedoelen de arbeidswetgeving, voornamelijk de Arbeidswet van 1919, waarvan de betekenis en de invloed op het bedrijfsleven den werkgevers in het algemeen eerst door de ervaring duidelijk zijn geworden. De maatschappelijke verschijnselen, die de snelle geboorte van die wet veroorzaakten, waren weliswaar voor de werkgevers zéér ongunstig, maar toch zou hun invloed merkbaar geweest zijn, indien zij toen hadden beschikt over een krachtiger en beter ingerichte organisatie, die in overeenstemming met de teekenen des tijds wel de bakens had verzet, maar daarbij leiding had kunnen geven om een te ver-

zetten te voorkomen. Hoewel in de laatste jaren de organisatie der werkgevers zeer zeker is vooruitgegaan, zijn er niettemin teekenen, die erop wijzen, dat in dit opzicht nog te wenschen blijft. Wij zullen dit aanduiden door na te gaan de vertegenwoordiging van de georganiseerde werkgevers in den Hoogen Raad van Arbeid en in verband daarmee de betekenis van een Centrale Werkgeversorganisatie.

Zonder de betekenis van den Hoogen Raad van Arbeid te overschatten, is het voor de werkgevers van belang hun invloed in dat college te versterken. Hoewel de Minister geheel vrij is om aan den H. R. v. A. al of niet advies te vragen of dat advies op te volgen, zoo spreekt het vanzelf, dat de Minister, wil hij het voortbestaan van deze instelling mogelijk maken, genoodzaakt is ernstig met haar adviezen rekening te houden. En dan is het niet onverschillig op welke wijze de werkgevers tot die adviezen hebben medegewerkt en in welke mate in die adviezen met hun meening is rekening gehouden. Hier krijgt men dus allereerst weer dezelfde vraag, die wij reeds vroeger besproken hebben: wat verstaat men daar onder de meening der werkgevers? Daar uit practische overwegingen de H. R. v. A. slechts uit een beperkt aantal personen bestaan kan, komt de meening der werkgevers hier op neer, dat zij is de meening van een beperkt aantal meer of minder groote groepen van werkgevers. Dit betekent in de werkelijkheid hoofdzakelijk de aiting van de vertegenwoordiging van die groote groepen werkgevers, die elk voor zich beschikken over een organisatie om die meening tot haar recht te laten komen. Dit bereikt men door een Centrale Werkgeversorganisatie, waarin de aanvankelijke meeningsverschillen door overleg in die mate zijn opgeheven, dat practisch van de meening van die georganiseerde werkgevers gesproken kan worden. Men is dus in den H. R. v. A. feitelijk aangewezen op een vertegenwoordiging van de voornaamste of de best georganiseerde groepen, waartoe een type als de door ons geschetste Centrale Werkgeversorganisatie te rekenen is.

In de practijk is het aantal van dergelijke, op verschillenden grondslag rustende Centrale Werkgeversorganisaties, evenals bij de werknemersorganisaties, beperkt, zoodat een betrekkelijk klein aantal te zamen een beeld kan geven van de denkbeelden der centraal landelijk georganiseerde werkgevers van verschillende richting.

Nu bestaat de H. R. v. A., indien wij de leden, die ambtshalve in dit college zitting hebben buiten beschouwing laten, uit personen, die wij in drie groepen kunnen verdeelen. Ten eerste uit een groep personen, aan wier individueele meening betekenis wordt gehecht; ten tweede uit een groep, die de meening der werkgevers weergeeft; ten derde uit een groep, die de meening der werknemers weerspiegelt. De eerste groep kunnen wij bij het onderwerp, dat wij thans behandelen, geheel buiten beschouwing laten, zoodat wij ons enkel hebben bezig te houden met de vertegenwoordigers der werkgevers en der werknemers. Nemen wij eerst de derde groep, die der werknemers, dan zien wij, dat zij bestaat uit vertegenwoordigers van Centrale Werkliedenorganisaties, waarvan de voornaamste in ons land bekend zijn, als de Moderne, de R. Katholieke, de Christelijke, de Neutrale en de Federatieve Centrale. De vertegenwoordigers van die Centralen geven in belangrijke zaken niet hun persoonlijke meening weer, maar voelen zich in de allereerste plaats leden van die organisaties, waarvan zij de groote lijnen door hun Centrale aangegeven, hebben te volgen, waarbij zij ten slotte tegenover die organisatie verantwoordelijk zijn voor de wijze, waarop zij zich van die taak kwijten. Indien het in belangrijke kwesties aan die werkliedencentralen gelukt om tot overeenstemming te komen, dan kan het gevolg hiervan zijn, dat de werkgevers in den H. R. v. A. komen te staan tegenover een aaneengesloten front van de eveneens in landelijke bonden centraal

georganiseerde werknemers. Is dan de meening van de werkgevers, mede ten gevolge van een onvolkomen organisatie verdeeld, dan behoeven wij geen nadere toelichting te geven van de positie, die de werkgevers innemen, waarvan zij ten slotte geheel of voor een belangrijk deel het slachtoffer kunnen worden.

Hoe is het nu in den H. R. v. A. bij de groep georganiseerde werkgevers gesteld? Zoover wij oordeelen kunnen, kan nog meer de mogelijkheid bevorderd worden, dat bepaalde organisaties een gemeenschappelijke gedragslijn volgen. Dit kan men bereiken door middel van de geschetste Centrale Werkgeversorganisatie, die zooveel mogelijk organisaties omvat, welke van dezelfde of in hoofdzaak van dezelfde beginselen uitgaan. Daar in deze centrale organisaties hoofdzakelijk *het overleg* en de voorbereiding daartoe gecentraliseerd zijn, kan dit tot resultaat hebben, dat de vertegenwoordigers van die organisaties in den H. R. v. A. de gemeenschappelijke gedragslijn volgen, die door dat overleg verkregen is. Dit is van zeer veel belang, omdat formeel de vraag, door wie en door hoeveel personen de organisaties vertegenwoordigd zullen worden, afhangt van de beslissing van den Minister. Niettemin is de praktijk zoo, dat de Minister onverstandig zou doen met de wenschen der organisaties geen rekening te houden. Wil hij daartoe in staat zijn, dan moeten de werkgevers, evenals dit bij de werknemers het geval is, van zooveel onderlinge samenwerking blijk geven, dat ten slotte de Centrale Werkgeversorganisatie als geheel goed tot haar recht komt. Dit is ook van belang voor den Minister, omdat ook hij, als goede stuurman, niet op een miswijzend kompas kan varen.

Nu is de omvang van de vertegenwoordiging ten slotte bepaald door het aantal beschikbare plaatsen, daar een vruchtbare behandeling van zaken door den H. R. v. A. aan het aantal personen een grens stelt. Op welke wijze de Centrale Werkgeversorganisatie naar hare meening vertegenwoordigd zal worden is een vraagstuk, dat zij zelf moet oplossen en dat zich hier niet leent voor nadere bespreking. Wat de personen betreft, kan men dit in het algemeen zeggen, dat werkgevers, die staan te midden van het bedrijfsleven, de voorkeur verdienen. Om dit mogelijk te maken moet de Centrale Werkgeversorganisatie dezen personen daartoe alle hulp verschaffen, hetgeen in de allereerste plaats op den weg ligt van de Centrale Directie. Door die voorlichting en hulp moet de taak van deze werkgevers zoo worden verlicht, dat zij ook in staat blijven hun beroepsbezigdheden naar behooren te vervullen. Doet men dit niet, dan loopt men groot gevaar, dat de beste krachten zich niet beschikbaar kunnen stellen en de keuze zeer wordt beperkt. Daarvan kan het gevolg zijn, dat men deze vertegenwoordiging te veel overlaat of moet overlaten aan weliswaar bekwaame personen, maar die door hun opleiding en werkring niet beschikken over de praktische ervaring en kennis van de werkgevers, die aan het bedrijfsleven actief deelnemen. En dus is de kans niet gering, dat ook de algemeene leiding komt in handen, die daarvoor verkeerd staan.

Dit eensgezind optreden van werkgeverscentralen heeft ook nog dit groote voordeel, dat de werknemerscentralen kunnen weten met welke richtingen bij de werkgevers zij te maken hebben. Zij zullen dan ontdekken, dat hetgeen zij in den H. R. v. A. hooren, geen meening is van afzonderlijke min of meer belangrijke werkgeversbonden, maar de meening van zeer belangrijke, groote groepen landelijk georganiseerde werkgevers. Hiermede zullen beide partijen b.v. bij de onderhandelingen tusschen de wederzijdsche vakbonden rekening moeten houden. Hierdoor opent zich een meerdere mogelijkheid omtrent de wijze, waarop de uitvoering der wetten kan worden vergemakkelijkt, die naar alle waarschijnlijkheid gaat in de richting, die aan de belanghebbenden onder controle van de Regeering de uitvoering van bepaalde wette-

lijke maatregelen wil overlaten. Dit is vooral in dezen tijd van belang nu wel blijkt, dat ook de Regeering dien kant op wil, waarmede evenwel het vraagstuk hoe dat gebeuren moet, volstrekt niet is opgelost. Het lijkt zeer eenvoudig voor te schrijven, dat bepaalde wettelijke maatregelen door een overleg tusschen organisaties van werkgevers en werknemers zijn uit te voeren, maar wij, werkgevers, die de moeilijkheden van de praktische toepassing kennen en hebben te dragen, zijn daarmede alleen niet gebaat.

Is nu in de Centrale Werkgeversorganisatie van te voren b.v. dit vraagstuk behandeld met het oog op de toepassing, dan is het volstrekt niet onmogelijk, dat reeds in den H. R. v. A. de werkgeverscentralen met een gezamenlijk voorstel ter tafel komen. Dit voorstel kan dan dienen als leidraad bij de bespreking met de werknemerscentralen, zoodat bij de uitvoering van die wettelijke maatregelen door de wederzijdsche aangesloten vakbonden reeds een grondslag is gelegd voor een goede samenwerking en gang van zaken in de praktijk. Gebeurt een dergelijke voorbereiding door de werkgevers niet, dan bestaat er kans, dat door onvoldoende eenheid, door het ontbreken van een praktisch plan, zij ten slotte staan tegenover voorstellen der gezamenlijke werknemers, die de werkgevers onaannemelijk achten, maar die bij gebrek aan iets beters door den H. R. v. A. grootendeels of geheel worden aanvaard. Men kan het ook meer algemeen zeggen, dat ten gevolge van een relatief betere organisatie de werknemers op een bepaald oogenblik de leiding hebben en niet de werkgevers en voornamelijk in zaken, waarin zij, krachtens hun positie in het bedrijf, de leiding moesten hebben. Wat daarvan het gevolg kan zijn, merken de werkgevers meestal als het te laat is.

Wij meenen, dat wij deze schets niet verder behoeven uit te werken nu enkele hoofdlijnen, die allereerst de aandacht verdienen, zijn aangegeven. Namelijk van een Centrale Werkgeversorganisatie, waarvan het *overleg* gecentraliseerd, maar het *bestuur* gedecentraliseerd is, op zoodanige wijze, dat zij voortdurend het zich ontwikkelende en samengestelde bedrijfsleven met de vaak kaleidoskopische belangen der werkgevers kan volgen. Daar wij zooveel mogelijk met het bestaande rekening hebben gehouden, kunnen wij aan het oordeel der georganiseerde werkgevers overlaten of zij hun belang zien in de aangegeven richting, waarvan wij meerderen invloed, mindere lasten en een meer gemakkelijke uitvoering der wetten verwachten.

M. TRIEBELS.

April 1922.

LONDENSCHER CORRESPONDENTIE.

De discussie over de conferentie van Genua in het Lagerhuis; het debat in het Hoogerhuis over het geconfisqueerd vijandelijk eigendom; de staking in de machineindustrie; melkoorlog; een overwinning der vrijhandelaren; de regering en de binnenlandsche suikerindustrie; Keynes' plan voor stabilisatie der wisselkoersen.

Onze Londensche correspondent schrijft ons d.d. 8 April 1922:

The Genoa discussion in the House of Commons this week missed fire altogether. It has not increased the prestige of the Prime Minister or of the Conference, which, it is safe to say, has not even that amount of support which the limitations on its competence entitles it to. The efforts of the Prime Minister were directed to defending himself against two sets of critics, those who attacked him on the subject of Russia, and those who were in favour of a wider discussion than that actually allowed. Russia is only to be admitted to the comity of nations after a probationary period, and on condition that debts are recognised, compensation to the dispossessed is grant-

ed, and reasonable law and order restored. But the Premier denied that there was any use in waiting until the Soviet régime was upset: he based his hopes on the transformation of opinion inside the Soviet administration. The other schools of critics, who desire to see Reparations and the territorial issues involved in the Versailles treaty debated at Genoa, were reminded that the special position of France made this impossible. After all no one questioned the territorial changes after the war, and all that was wanted from Germany was payment for damage done. If Germany did not pay, the burden would be thrust on the numerically weaker nation. But it was a mistake to think that Germany's position to pay was to be judged from the present state of affairs, for Germany was suffering from the depression in common with the rest of the world. There were two main problems before Europe: the restoration of the exchanges and the consolidation of peace. Though the past conferences had not achieved all that was expected from them, yet the method of conference was absolutely necessary and any alternative Government would be bound to follow the same general policy. The speech ended with a note of warning to the Conservative extremists. The recent successes of the Labour Party had resulted in the reaction against the Versailles treaty being represented in the House of Commons in place of supporters of the Treaty. The implication was clear. If the Premier did not go to Genoa, those who might later call a conference would deal far less tenderly with the rights of France than he did himself.

The speech was a little disingenuous on the subject of Reparations. The plea that all that is being asked for is payment for material damage is of course a popular line, but it does not fit in with the views of Mr. Lloyd George as stated later in the week, when he was challenged on the subject on an interview which he is said to have given to a prominent journalist in 1919. Questioned on this interview, Mr. Lloyd George denied that he had ever consented to the view, (expressed in the published interview) that material damage alone should form the basis of the Reparations Claims. The claim for pensions is thus still officially upheld.

That certain sections of British opinion are not afraid to revise the terms of the Versailles Treaty is to be seen from the House of Lords debate this week on the treatment of the property of ex-enemy subjects under the Peace Treaty. The demand was put forward that in the case of certain classes of those whose property had been confiscated sums should be released up to a total of £5000. The debate brought out some genuine cases of hardship, but was perhaps more important for the clear enunciation of the dangers to social stability involved in the view that private property was seizable in this way. The spokesman for the Government stated that certain alleviations had already been granted by the Government, that Great Britain was being ridiculed by the other Allies already for soft-heartedness, that the money was wanted to meet British claims on Germany, and that in any case it was not any use to be too sentimental in dealing with the subjects of a country which had waged war with such brutality. The speech failed to carry conviction, and the motion was carried against the Government.

The British Government has this week formally announced to the French Government that the period during which the French debt was in suspense has now come to an end. This does not imply that the Government expects that the French Government will make immediate interest payments. But the fact that the question will have to be discussed will naturally strengthen the hands of the British Government in relation to the whole Reparations Issue.

With regard to the strike in the Engin-

ering Industry, the unity of front presented by the men has been broken. The unions, other than the principal union representing the skilled men, have come to an agreement with the employers to resume discussions. The principle has been accepted that pending negotiations the employers have the right to exercise managerial functions, but on the other hand, discussion is to proceed on the determination of the respective rights of the employers and the unions. The result, in other words, is a compromise, which now requires detailed statement. The Amalgamated Union has refused to accept this position, and is fighting, not only the employers, but the other unions and the „Daily Herald”, which, probably for the first time in its history, is counselling the men to submit to the inevitable. Meanwhile, all is not well on the employers' side either, and a break-away from the Employers Federation is announced this morning. The public sympathy is on the whole with the men, for it is felt that the employers are using the present depression in rather an unfair way.

A struggle has broken out in the milk trade between the farmers and the distributors on the question of the price of milk. The distributors had announced a reduction of milk prices to the consumers, and at the same time had attempted to force the burden of the reduction on to the shoulders of the producers. These have retaliated by cutting down supplies, so that though milk is cheaper there is a present shortage. The farmers refuse the new contract terms, and threaten to reduce supplies permanently, at the same time attempting to put themselves right with the public by arguing that the middleman can quite well pay better prices and yet keep the retail price down. The issue is becoming acute, and the parties are to confer with the Minister of Agriculture next week.

Another victory has been won by the free-trade interests. Gas mantles are not to be protected under the Safeguarding of Industries Act. This was the decision of the Referee appointed under the act, whose decision was challenged before a special Court which has however upheld his decision. Though the Government has no intention of altering the Act, yet it is clear that opinion is changing. Another innovation which is being sharply attacked is the decision to free the products of beet-sugar factories in this country from the operation of the Excise-tax upon sugar. The Government, as is known, is a shareholder in one of the two factories established in this country,¹⁾ and has also advanced considerable sums on mortgage to the same establishment, at the same time guaranteeing a 5 per cent dividend on the capital subscribed by the public. The remission of the excise duty amounts, it is argued, to a subsidy of almost 50 per cent, and yet there is very little chance of the policy of home grown supplies being a success in the near future. The policy is in fact the opposite of the one pursued with regard to tobacco. The Treasury has always resisted any attempt to differentiate in favour of home grown supplies. That the fiscal interests of the Government will not suffer much, for the home output is much too small to make any difference to the revenue, is not of course an argument for further widening the circle of protected industries.

Mr. J. M. Keynes has produced his scheme for exchange stabilisation in the „Manchester Guardian Commercial”. The scheme is frankly one for devaluation. It presents two interesting features. In the first place, Governments are to pledge themselves not to increase the value of their currencies by more than 6 per cent per annum, or ½ per cent per month. Mr. Keynes regards

¹⁾ [Verg. jaarg. 1920, pgn. 299. — Red.]

this as a concession to a mistaken ideal. In the second place, the Federal Reserve Board is to be prepared to make gold loans on a 10 per cent interest basis, up to a total of 500 million dollars in the aggregate, and 150 million dollars to any one single country. All the countries which agree to the general principle of stabilisation are to guarantee the Federal Reserve Board against ultimate loss. Gold is not to be released except at a premium of 5 per cent above the buying rate for gold, and only to be used for export purposes. Mr. Keynes makes the important point that if the actual paper currencies of Europe are revalued in terms of gold on the basis of 1921 rates of exchange, the gold reserve position of most countries is by no means so bad as appears at first sight. But Mr. Keynes admits that his scheme is inapplicable to Germany for the time being.

AANTEKENING.

De verdeling van het maatschappelijk inkomen in de Vereenigde Staten. — Op het gebied van het „research work” kunnen de Vereenigde Staten aan vele andere landen ten voorbeeld strekken. Als een bezwaar wordt echter vaak gevoeld de nauwe band, die bestaat tusschen sommige der hiertoe opgerichte instituten en bepaalde zakenbelangen.

Thans heeft men, zooals uit het Februari-Bulletin van de National City Bank blijkt, ten einde een organisatie voor economisch onderzoek te scheppen, wier resultaten algemeen als betrouwbaar zullen worden aanvaard, te New York het „National Bureau of Economic Research Inc.” in het leven geroepen.

Den Raad van Beheer van dit Instituut tracht men zooveel mogelijk een vertegenwoordiging te doen zijn van de diverse in de Unie bestaande stroomingen en groepen. Vertegenwoordigers der arbeidersbeweging, van den landbouw, de industrie en het bankwezen, hoogleraren, accountants, statistici e.a. treft men erin aan.

Besloten werd, dat het eerste onderzoek zou gewijd zijn aan de verdeling van het maatschappelijk inkomen in de Vereenigde Staten.¹⁾ Het onderwerp werd van twee kanten benaderd, door statistici, die onafhankelijk van elkaar werkten; eenerzijds uitgaande van gegevens, die betrekking hadden op de goederenproductie in het land, als statistieken van oogsten, minerale producten, vervoer enz.; anderzijds door uit te gaan van gegevens betreffende ontvangen inkomens, als overzichten van inkomstenbelastingen, rapporten van den fiscus over de salarissen en loonen in de industrie, enz.

Al is veel van de groote hoeveelheid gegevens van allerlei aard, die beschikbaar is, slechts gedeeltelijk te gebruiken, toch heeft dit zijn waarde als materiaal voor onderlinge vergelijking.

De twee berekeningen, die van verschillende kanten begonnen waren, kloppen zoo goed met elkaar, dat over de 9 jaren 1910—1918, het gemiddelde jaarlijksche totaal-inkomen van de bevolking der Vereenigde Staten, volgens de beide methoden respectievelijk is vastgesteld op \$ 40.200.000.000 en \$ 39.700.000.000. Onzekere factoren zijn bij de berekening niet te vermijden, maar de onderzoekers zijn eenparig van oordeel, dat een marge van 10 pCt. voor fouten in de voornaamste conclusies ruim gerekend is.

Tot de meest interessante gegevens uit de berekening behoort de tabel, die het totale maatschappelijk inkomen aangeeft vanaf 1910 door de oorlogsperiode heen en verder de koopkracht van dat inkomen, omgerekend in de waarde van het geld in 1913.

Berekend in dollars, steeg het nationale inkomen van \$ 31.300.000.000 in 1910 tot \$ 66.000.000.000 in 1919, maar als men de waarde uitdrukt in de prijzen van

1913, is het bedrag voor 1919 slechts \$ 37.300.000.000, waarmee aangetoond wordt, dat de werkelijke vermeerdering slechts ongeveer 20 pCt. bedroeg, wat niet veel meer is dan de normale toeneming over een tijdsverloop van 9 jaar. De cijfers voor de verschillende jaren zijn de volgende:

Jaar:	Nationaal inkomen (milliard dollars)	Gewogen Indexcijfer v. groot h.-pr.	Koopkracht in de prijzen van 1913 (milliard dollars.)
1910	31.1	97.8	31.8
1911	31.2	98.5	31.7
1912	32.4	99.4	32.6
1913	33.3	100.0	33.3
1914	32.5	100.6	32.3
1915	35.9	102.5	35.0
1916	45.5	113.4	40.1
1917	53.9	136.1	39.6
1918	61.7	160.8	38.4
1919	66.0	176.8	37.3

De eindschatting van het gemiddelde inkomen per hoofd der bevolking en de koopkracht volgens den prijsstand van 1913, is over de jaren 1909—1918 als volgt:

Jaar:	Bevolking in millioenen:	Nationaal inkomen in milli- arden dollars:	Inkomen per hoofd der bevolking in dollars:	Totaal in mil- liarden dollars:	Koopkracht volgens den prijs-stand van 1913: Per hoofd der be- volking in dollars:
1909	90.37	\$ 28.8	\$ 319	\$ 30.1	\$ 333
1910	92.23	31.4	341	32.2	340
1911	93.81	31.2	333	31.7	338
1912	95.34	33.0	346	33.2	348
1913	97.28	34.4	354	34.4	354
1914	99.19	33.2	335	33.0	333
1915	100.43	36.0	358	35.2	350
1916	101.72	45.4	446	40.7	400
1917	103.06	53.9	523	40.8	396
1918	104.18	61.0	586	38.8	372

Het inkomen per hoofd toont aan, wat iedere persoon zou krijgen, als alle inkomens werden bijeengevoegd en dan de som gelijkelijk werd verdeeld over de bevolking van het land.

Een der meest belangwekkende resultaten, dat een scherp licht werpt op de moeilijke loonkwestie, wordt gegeven in tabel 18. Deze geeft aan de „verdeling van de gezamenlijke netto-waarde van de opbrengsten uit mijnen, fabrieken en vervoer te land, over de werknemers eenerzijds en leiding en geïnvesteerd kapitaal anderzijds”. Het resultaat, aangegeven in millioenen dollars, en daarnaast uitgedrukt in procenten van de netto-waarde van de opbrengst, is aldus¹⁾:

Jaar:	Millioenen dollars.		Procenten.	
	Loonen en salarissen:	Leiding en geïnvesteerd kapitaal:	Loonen en salarissen:	Beheer en geïnvesteerd kapitaal:
1909	\$ 6.481	\$ 2.950	68.7	31.3
1910	7.156	3.250	68.8	31.2
1911	7.287	2.791	72.3	27.7
1912	7.993	3.169	71.6	28.4
1913	8.651	3.359	72.0	28.0
1914	7.947	2.816	73.8	26.2
1915	8.722	3.470	71.5	28.5
1916	11.630	5.810	66.7	33.3
1917	14.375	6.502	68.9	31.1
1918	17.472	5.124	77.3	22.7

Bovengenoemde tabel omvat de groote, goed-georganiseerde nijverheid, die, zooals het rapport zegt, grof gezegd, één derde van het nationaal inkomen voortbrengt.

Als commentaar op de tabel, zegt het rapport:

Zondert men bankemployé's en overheidsambtenaren uit, die in 't oog springende bijzonderheden opleveren, dan zakte het percentage van de netto-opbrengst, dat aan de werknemers ten goede kwam, tusschen 1914 en 1916, terwijl het weer steeg tusschen 1916 en 1918 (behalve in het landbouwbedrijf). De snelle prijsstijging in de eerste periode strekte direct ten bate van hen, die de winst genieten.

¹⁾ „Income in the United States”, by National Bureau of Economic Research, uitgegeven bij Harcourt, Brace and Co., Inc., No. 1, West 47th Street, N. Y.

¹⁾ In deze tabel omvat „Loonen en salarissen” ook pensioenen, uitkeering wegens ongevallen, enz.; „Leiding en geïnvesteerd kapitaal” ook huren, royalties, rentelasten en dividenden.

Loonen bleven de prijzen in hun stijging verre ten achter; maar zij begonnen snel te stijgen en het aantal werknemers nam sterk toe, nadat het tempo der prijsstijging was verminderd. Het netto resultaat was, dat omstreeks 1918 de arbeiders in de meeste takken van nijverheid een even groot deel van de productie kregen als vóór den oorlog en in sommige gevallen een ontegenzeggelijk grooter deel.

Een ander belangrijk commentaar luidt aldus: -

Men moet er wel op letten, dat de beschikbare gegevens afkomstig zijn van „going concerns”. De verliezen, door zulke zaken geleden, worden vermoedelijk afgetrokken van de winsten. Maar de verliezen van zaken, die bankroet gaan of misloopen, in een of ander jaar, worden hoogstwaarschijnlijk niet in onze bronnen vermeld en dergelijke verliezen komen hoofdzakelijk, ofschoon niet uitsluitend, ten laste van „leiding en in de onderneming gestoken kapitaal”. Wij weten niet hoe groot dergelijke verliezen zijn, maar waarschijnlijk vormen zij een merkbaar tegenwicht tegen de inkomens, gemaakt door voorspoedige zakenmensen en beloggers.

Over de verdeling tusschen loonen en salarissen zegt het rapport:

Er zijn aanwijzingen, dat in goed georganiseerde ondernemingen salarissen niet veel meer dan 7 of 8 pCt. van de betaalrol uitmaken en niet meer dan 5 of 6 pCt. van de netto waarde van de opbrengst. In voorspoedige tijden stijgen zij minder snel dan loonen, maar nemen ook minder af, zóó zij dit al eens doen in moeilijke tijden. De netto-toeneming van 1909 tot 1918 was 145 pCt. wat betreft salarissen van ambtenaren, tegen 172 pCt. voor loonen van handarbeiders en arbeiders, belast met licht administratief werk.

Men heeft hier, aldus wat het Bulletin zijn indruk samen, te doen met nauwkeurige, goed gefundeerde inlichtingen betreffende de verdeling van de industriele productie, althans wat betreft de goed georganiseerde takken van nijverheid, waarin gewerkt wordt met een groot kapitaal en een groot aantal loontrekken.

Aangevoerd wordt, dat in de tien jaren, waarover het onderzoek zich heeft uitgestrekt er aan loonen en salarissen van 66.7 tot 77.3 pCt. van de in totaal in deze industrieën geproduceerde waarde werd uitbetaald, terwijl de rest toeviel aan de eigenaars en aan anderen, die het kapitaal verschaften. Zooals het rapport helder aantoonde, geldt het overzicht voor bloeiende industrieën, het omvat geen industrieën, die zijn mislukt, ondernemingen, die zijn gesloten en geen overzicht van werkzaamheden hebben gegeven. Een volledig overzicht van de netto-opbrengst van het kapitaal in alle industrieën zou vereischen, dat deze verliezen ook door het onderzoek werden omvat.

Natuurlijk kwam het kapitaals-aandeel, dat, zooals aangevoerd werd, schommelde tusschen 22.7 pCt. en 33.3 pCt., en een gemiddelde had over de 10 jaren van 28.8 pCt., niet uitsluitend aan het welgestelde deel der bevolking ten goede. De aandelen en obligaties van naamloze vennootschappen zijn een gewone belegging voor menschen van alle rangen, terwijl spaarbanken en levensverzekeringmaatschappijen houders zijn van zeer groote posten obligaties. Bovendien wordt een belangrijk aandeel van de netto-opbrengst van de industrieën door de eigenaars aangewend om de zaken te vergrooten en de inrichting te verbeteren, wat zelfs meer strekt ten bate van het publiek dan van hen zelf.

Dit zijn cijfers, aldus besluit het Bulletin, die wel een overdenking waard zijn. Zij moesten onder ieders aandacht worden gebracht en in het bijzonder van hen, die geneigd zijn, de bestaande toestanden in de nijverheid te critiseeren.

Hoeveel meer dan 70 pCt. van de opbrengst van de industrie kan redelijkerwijs door de arbeiders voor hun diensten opgeëischt worden, juist tegenover beheer en het geïnvesteerde kapitaal?

Er moeten voor uitbreiding en verbetering noodzakelijk eenige reserves gevormd worden, en eenige compensatie voor de reserveering en voor verantwoording en risico, door den eigenaar gedragen, is noodzakelijk in het algemeen belang. De loon-

trekkenden worden uitgenoodigd, deel te nemen in den eigendom, en, waar zij deze uitnoodiging ernstig nemen, zijn zij spoedig in staat, daarin een belangrijk aandeel te verkrijgen.

ONTVANGEN:

Landbouw en Democratie, Het streven der democratie getoetst aan den Landbouw, door J. Smid, referendaris bij de Directie van den Landbouw; Nijgh en van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, 1922.

OVERZICHT VAN TIJDSCHRIFTEN.

Sociale Voorzorg. — Amsterdam, Maart 1922.

B. H. Sajet, De woningnood; *Jhr. Dr. E. B. F. F. Wittert van Hoogland*, De voorgestelde wijziging van de Ouderdomswet 1919; *N. Ploegsma*, De ouderdomsrenten; *P. Koedijk*, De werkloosheidsverzekering in de toekomst.

Weltwirtschaftliches Archiv. — Jena, Januari 1922.

Dr. R. Lütgens, Grundzüge der Entwicklung des La Plata-Gebietes; *Dr. W. Notz*, Die amerikanischen Trade Associations; *Dr. J. Hashagen*, Die Vereinigten Staaten und Ostasien vor der Erschliessung Japans.

Jahrbücher für Nationalökonomie und Statistik. — Jena, Febr. 1922.

E. H. Vogel, Das Gerechtigkeitsproblem in der Besteuerung. Eine kritische Untersuchung zur werttheoretischen Richtung innerhalb der Finanzwissenschaft.

Journal de la Société de Statistique de Paris. — Parijs, Januari 1922.

Mourre, Les crises et leurs signes caractéristiques aux Etats-Unis de 1882 à 1921; *G. Roulleau*, Chronique des banques et des questions monétaires; *P. S. del Sagués*, Recensement au Nicaragua.

Idem. — Parijs, Februari 1922.

E. Boislandry-Dubern, La participation des employés au capital des sociétés par l'achat individuel d'actions.

Koloniale Studiën. — Weltevreden, December 1921.

Mr. Dr. H. Westra, De economische en politieke toekomst van Japan; *A. J. Koens*, Honderd landhuishoudkundige gedachten over inlandschen landbouw; *W. J. Kroom*, De rechtstoestand van de woeste gronden op Sumatra's Westkust; *Planter*, Verbetering van de arbeidstoestanden op de cultuurondernemingen.

Indische Gids. — Amsterdam, Maart 1922.

J. S. van Braam, Lands-boschbeheer in Nederlandsch-Indië; *V. E. Korn*, Lepra en kastenverschil op Bali; *S. Kalff*, Solosche landhuurders.

Tijdschrift van het Aardrijkskundig Genootschap. — Leiden, Januari 1922.

Dr. G. L. L. Kemmerling, Uit Indië's vulkaanrijk; *Eerste verslagen der Boeroe-expeditie*; *Dr. P. Tesch*, *Duinstudies*, VII.

Rechtsgeleerd Magazijn. — Haarlem, Jaarg. 41, afl. 1/2.

Mr. L. van Praag, Geschillen over burgerlijke rechten en burgerrechtelijke geschillen; *Mr. A. J. Verstegen*, Critisch-historische ontleding der artikelen 626 en 657 van het Wetboek van burgerlijke rechtsvordering.

Idem. — Haarlem, Jaarg. 41, afl. 3.

Prof. Mr. A. S. Oppenheim, Hora ruit; *Mr. M. Buys*, De onaantastbaarheid der taxatie in de goedertransport- en cascoverzekering; *Prof. Mr. C. van Vollenhoven*, Nederland en de internationale rechtspraak.

MAANDCIJFERS.

EMISSIES IN MAART 1922.

Staatsleeningen f 72.000.000,— zijnde:

Nederland f 75.000.000,— 6 % obl. a 96 %.

Provinc. en Gemeentelijke leeningen „ 2.160.000,— zijnde:

Tilburg f 1.000.000,— 6 % obl. a 99 %.
Amersfoort f 1.300.000,— 6 % obl. a 99 %.

Industriele Ondernemingen „ 10.900.000,— zijnde:

N.V. Centrale Suiker-Maatschappij f 10.000.000,— 7 % obl. a 99 %.

N.V. Maatschappij tot vervaardiging van fijn aardewerk en ceramieke voortbrengselen van alle soorten, genaamd „Société Céramique“, f 1.000.000,— 7 % obl. a 100 %.

Tramweg-Maatschappijen „ 2.400.000,— zijnde:

Oost-Java Stoomtram-Maatschappij f 2.400.000,— 7 % obl. a 100 %.

Diversen „ 1.773.000,— zijnde:

Maatschappij voor Gemeentecrediet f 1.000.000,— 6 % obl. a 98 1/2 %.

Vereeniging tot stichting en instandhouding van R.-K. Hoogere Burgerscholen, Gymnasia en Lycea te Rotterdam f 800.000,— 6 % obl. a 98 1/2 %.

Totaal f 89.233.000,—

Totaal der emissies in Januari f 35.581.700,—

Februari „ 12.702.500,—

Maart „ 89.233.000,—

Algemeen Totaal f 137.517.200,—

Bovendien:

f 44.860.000,— 3/m. Schatkistpromessen a f 988,75 „ 25.210.000,— 6/m. „ „ „ 977,70

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** betekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. { Disc. Wissels. 4 1/2 1 Juli '15 } Zweeds. R.ksbk 5 10 Mrt. '22
Bk. { Bel. Binn. Eff. 5 1/2 19 Oct. '20 } Bk. v. Noorw. . 6 25 Jan. '22
{ Vrsch. in R.C. 6 1/2 19 Oct. '20 } Zwits. Nat. Bk. 3 1/2 2 Mrt. '22
Bk. van Engeland 4 1/2 16 Feb. '22 } Belg. Nat. Bk. 5-5 1/2 19 Mei '21
Duitsche Rijksbk. . 5 23 Dec. '14 } Bank v. Spanje 6 4 Nov. '20
Bk. van Frankrijk 5 11 Mrt. '22 } Bank v. Italië 6 20 Mei '20
Oostenr. Hong. Bk. 7 30 Nov. '21 } F. Res. Bk. N.Y. 4 1/2 2 Nov. '21
Nat. Bk. v. Denem. 5 1/2 5 Nov. '21 } Javasche Bank 3 1/2 1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Table with columns: Data, Amsterdam (Part. disconto, Prolongatie), Londen (Part. disconto), Berlijn (Part. disconto), Parijs (Part. disc.), N. York (Call-money). Rows include dates from 8 April '22 to 20-24 Juli '14.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De stemming was deze week vrij vast. Londen steeg van 11,57 1/2 tot 11,63 1/2 en sloot vast. Ook Parijs was sterk

gezocht en liep op van 23,87 1/2 tot 24,17 1/2. België was eveneens gezocht, maar kon veel minder opkomen, daardoor werd het verschil tusschen deze twee wissels opnieuw grooter. Het agio is nu reeds tot meer dan 8 percent gestegen. Berlijn was zeer onzeker, over het algemeen vast, maar blijkbaar was er ook nog al wat speculatie onder de aankopen, zoodat telkens weder inzinkingen plaats hadden. Natuurlijk hangt het verdere verloop van den koers geheel af van hetgeen in Genua besloten wordt. Dollars iets vaster. Ook Scandinavië eerder iets beter. Zwitserland stationnair. Spanje eveneens vaster, ca. 41. Daarentegen Buenos Aires flauwer, ca. 93 a 93 1/2 en ook Indië weder aangeboden 98 latend.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Table with columns: Data, Londen, Parijs, Berlijn, Weenen, Brussel, New York. Rows include dates from 3 Apr. 1922 to 25 Mrt. 1922.

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam. 1) Particuliere opgave. 2) Noteering van 31 Maart 1922. 3) Idem van 24 Maart.

Table with columns: Data, Stockholm, Kopenhagen, Christiantia, Zwitserland, Spanje, Batavia. Rows include dates from 3 Apr. 1922 to 25 Mrt. 1922.

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

Termijnnoteeringen der Valuta-Kas.

Ecart's tusschen termijnnoteering en contanten koers (week van 3-7 April 1922).

Table with columns: Londen, New-York, Parijs, Brussel, Berlijn. Rows include terms like Hoogste B Koers, Laagste B, Hoogste L, Laagste L.

KOERSEN TE NEW YORK.

Table with 5 columns: Data, Cable Lond. (in \$ per £), Zicht Parijs (in cts. p. frs.), Zicht Berlijn (in ct. p. Mrk.), Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Table with 6 columns: Plaatsen en Landen, Noteerings-eenheden, 25 Mrt. 1922, 1 April 1922, 3-8 April '22 (Laagste/Hoogste), 8 April 1922

*Koersen der voorafgaande dagen. *) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER

Table comparing silver note rates in London and New York for various dates from 1922 to 1914.

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 10 April 1922.

Large balance sheet table for the Dutch Bank, divided into Activa (Assets) and Passiva (Liabilities/Equity).

NED. BANK 10 April 1922 (vervolg).

Summary financial statement for the Dutch Bank, showing items like Beschikbaar metaalsaldo, Disconto's, and Bankbiljetten.

Table of 'Voornaamste posten in duizenden gulden.' with columns for Data, Goud, Zilver, Bankbiljetten, and Andere opeschebare schulden.

Table showing 'Totaal bedrag disconto's' and 'Hieraan Schatkist-promessen rechtstreeks' for various dates.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

Table showing financial data for 3 April 1922 and 10 April 1922, including amounts for 'Aan schatkistpromessen' and 'Tegoe'd v.d. Postch. & G.dst'.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden gulden. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Table showing 'Voornaamste posten in duizenden gulden' for the Java Bank, with columns for Data, Goud, Zilver, Bankbiljetten, and Andere opeschebare schulden.

Table showing 'Diverse rekeningen' and 'Dek-kings-percentage' for various dates, including a note about 'Sluitpost activa'.

DE SURINAAMSCHĖ BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opsch. schulden	Disconto's	Dto. rekeningingen
25 Febr. 1922....	1.474	2.123	763	1.092	1.112
18 " 1922....	1.474	2.063	908	1.091	1.104
11 " 1922....	1.474	2.157	888	1.097	1.097
4 " 1922....	1.474	2.206	612	1.096	1.097
28 Jan. 1922....	1.476	2.016	800	1.097	1.043
21 " 1922....	1.476	2.069	848	1.099	1.053
26 Febr. 1921... 1	1.133	2.221	804	2.025	320
28 Febr. 1920....	1.050	1.639	968	1.749	278
25 Juli 1914....	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
5 April 1922	128.879	122.897	302.977	28.450	265.692
29 Mrt. 1922	128.771	122.719	300.351	28.500	261.479
22 " 1922	128.780	121.704	299.798	28.500	260.254
15 " 1922	128.775	121.758	300.339	28.500	260.804
8 " 1922	128.764	122.234	300.413	28.500	260.579
1 " 1922	128.762	123.093	298.811	28.500	261.366
6 April 1921	128.348	129.215	342.560	28.500	310.994
7 April 1920	112.145	106.811	335.372	28.500	313.370
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekking-perc. 1)
5 Apr. '22	59.399	80.378	24.163	122.365	24.432	16,67
29 Mrt. '22	46.319	97.931	30.037	120.504	24.502	16,27
22 " '22	48.465	86.397	21.860	120.330	25.525	17,95
15 " '22	47.134	80.133	18.936	115.613	25.467	18,98
8 " '22	50.549	80.919	15.169	123.097	24.980	18,06
1 " '22	47.086	81.730	17.151	118.492	24.119	17,78
6 Apr. '21	31.698	114.147	21.495	124.212	17.583	12,07
7 Apr. '20	59.049	93.550	24.978	133.708	23.784	15,—
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 ³ / ₈

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHĖ RIJSBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehenskassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daaraan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekking-perc. 1)
31 Mrt. '22	1.016.163	996.877	6.272.763	130.671.352	6
23 " '22	1.015.869	996.877	4.741.935	122.903.538	4
15 " '22	1.014.085	996.378	4.878.666	122.120.371	5
7 " '22	1.013.508	996.379	5.156.001	121.930.166	5
23 Febr. '22	1.011.978	996.388	4.633.744	120.026.387	5
23 " '22	1.010.816	995.688	5.618.709	115.797.213	6
31 Mrt. '21	1.100.616	1.091.604	23.836.278	69.417.228	36
31 Mrt. '20	1.134.338	1.091.453	13.720.502	45.169.780	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.895	93

1) Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
31 Mrt. 1922	148.682.924	33.358.332	15.063.700	6.242.900
23 " 1922	133.551.718	24.145.398	12.712.900	4.620.600
15 " 1922	140.866.650	30.665.855	12.866.100	4.758.800
7 " 1922	132.883.392	22.333.824	13.227.100	5.039.400
28 Febr. 1922	136.108.744	26.526.072	12.616.600	4.519.200
23 " 1922	126.295.506	22.637.811	13.448.100	5.505.200
31 Mrt. 1921	66.802.639	28.042.643	34.068.300	23.780.100
31 Mrt. 1920	44.575.764	18.498.429	27.786.800	13.935.100
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden franca.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Butt.gew. voorsch. ald. Staat
6 Apr. '22	5.526.225	1.948.367	282.154	680.367	22.200.000
29 Mrt. '22	5.526.055	1.948.367	281.921	631.561	21.500.000
23 " '22	5.525.850	1.948.367	281.749	632.619	21.500.000
16 " '22	5.525.747	1.948.367	281.592	632.902	21.500.000
7 Apr. '21	5.504.629	1.948.367	267.959	642.994	26.400.000
8 Apr. '20	5.585.259	1.978.278	243.948	707.089	25.300.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
2.655.125	45.631	2.402.913	36.153.385	2.091.372	19.742	
2.914.198	47.571	2.298.605	35.528.005	2.209.747	26.298	
2.815.403	48.082	2.334.120	35.281.790	2.310.514	56.168	
2.833.826	48.436	2.402.903	35.660.374	2.124.881	68.550	
2.801.339	215.044	2.230.287	38.695.618	3.055.180	75.887	
2.171.012	572.074	1.804.891	37.507.306	3.204.188	462.079	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

Data als boven.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. bntnl. saldi	Beleen. van bntnl. vorder.	Beleen. van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Circulatie	Rek. Crt. partit.
6 Apr. '22	326.642	84.653	480.000	631.312	6.320.968	267.265
30 Mrt. '22	326.224	84.653	480.000	667.350	6.312.943	309.742
23 " '22	326.026	84.653	480.000	656.089	6.243.764	337.692
16 " '22	326.071	84.653	480.000	668.624	6.272.088	249.547
7 Apr. '21	333.615	84.653	480.000	827.532	6.086.768	486.492
8 Apr. '20	358.744	84.955	480.000	728.905	4.991.765	1.287.634

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
	Totaal bedrag	Dekking F.R. Notes	In het buitenland		
15 Mrt. '22	2.976.022	2.170.559	—	125.375	2.188.590
8 " '22	2.965.873	2.093.756	—	128.087	2.197.434
1 " '22	2.951.434	2.049.755	—	129.359	2.196.983
21 Febr. '22	2.946.835	2.044.449	—	134.006	2.173.514
18 Mrt. '21	2.206.039	1.425.536	—	209.250	2.962.880
19 Mrt. '20	1.934.581	1.273.869	112.781	125.745	3.047.133

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Algem. Dekking-perc. 1)	Percent. Gouddekking circul. 2)
15 Mrt. '22	679.041	1.913.463	103.948	75,6	***
8 " '22	732.972	1.780.055	103.802	77,8	112,4
1 " '22	803.277	1.818.442	103.736	76,7	111,2
21 " '22	803.847	1.772.181	103.685	78,1	113,2
18 Mrt. '21	2.347.699	1.774.635	101.058	51,0	60,6
19 Mrt. '20	2.670.913	2.625.851	90.958	43,5	48,3

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeischbare schulden; F. R. Notes en netto deposito's. 2) Na aftrek van 35 pCt. der totale dekkingsmiddelen als dekking voor de netto deposito's.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
8 Mrt. '22	806	10.896.225	1.303.763	13.717.410	3.104.900
1 " '22	807	10.917.535	1.314.440	13.712.394	3.084.152
21 Febr. '22	806	10.850.514	1.268.930	13.637.085	3.091.027
15 " '22	807	10.930.203	1.333.056	13.805.540	3.061.970
11 Mrt. '21	824	15.976.114	1.302.232	13.486.100	2.910.392
12 Mrt. '20	808	15.371.381	1.436.486	14.314.860	2.563.893

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 10 April 1922.

Het aspect van de internationale beurzen is gedurende de achter ons liggende periode wel iets anders geworden, dan tijdens de voorafgaande week het geval is geweest. Thans hebben de politieke gebeurtenissen namelijk *wel* grooten invloed uitgeoefend op het verloop der koersen, of, juister gezegd, ging deze invloed uit van het *voorzicht* op bepaalde politieke voorvallen. De conferentie te Genua, die thans is aangevangen, heeft de geesten mobiel gemaakt en heeft, naar gelang van de opvatting omtrent richting en belangrijkheid der te nemen besluiten, op de verschillende beurzen een bepaalden stempel gedrukt.

Het sterkst is dit wel te Londen het geval geweest. Hoewel het programma, door den heer Lloyd George ontwikkeld, tamelijk vaag moet worden genoemd, heeft de Londensche beurs er toch een richting in meenen te herkennen, die leiden móet naar een doel, in overeenstemming met de Engelsch-Italiaansche meeningen. Dit zou dus beteekenen een mildere toepassing van de straf- en vergoedingsmaatregelen ten aanzien van Duitschland, het vormen van een plan tot weder-opbouw van Europa, ook indien de Vereenigde Staten nog afkeerig zouden blijven van daalwerkelijke hulp, enz. Men ontveinst zich te Londen natuurlijk niet de geweldige moeilijkheden, die ontstaan kunnen uit de bekende houding van de Fransche gedelegeerden, doch heeft aan den anderen kant nog wel eenige hoop gevestigd op de aanwezigheid van de Russen, die ongetwijfeld al hun intellect in de schaal zullen leggen, om tot een gezamenlijk herstel van het geteisterde Europa te komen. Bovendien verwacht men nog iets van de voor-conferenties der neutralen, die nieuw licht op sommige moeilijke punten zullen kunnen werpen.

Zooals men ziet, zijn het alleen hypothesen, die de denkrichting te Londen hebben bepaald, doch deze hypothesen hebben alle dit gemeen, dat zij op een optimistische basis zijn gevestigd. De naaste dagen zullen moeten bewijzen of de gunstige opvattingen inderdaad gemotiveerd zijn geweest, doch inmiddels volhardt de beurs te Londen in haar zeer geanimeerde houding. Zelfs het passeeren van de disconto-verlaging der Bank of England (een verlaging waarop algemeen gerekend was in verband met de ruimte op de geldmarkt) heeft het optimisme niet kunnen verdrijven, ook al omdat men aanneemt, dat de disconto-vermindering toch slechts een kwestie van tijd zal moeten worden en vermoedelijk één van zeer korten tijd. De afdeling voor buitenlandsche staatsfondsen was in het bijzonder levendig en opgewekt, waarbij Mexicaansche waarden op den voorgrond stonden. Alleen Brazilianen waren flauw in verband met berichten omtrent een nieuw door te voeren leening, waarvan de bijzonderheden nog niet bekend zijn. Ook petroleumwaarden waren buitengewoon gezocht, zelfs aandelen Mexican Eagle, die aanvankelijk op geruchten van verzameling der bronnen sterk aangeboden zijn geweest.

Te Parijs is de beurs mede levendig geweest, levendiger dan sinds lang het geval was. Zonder eenigen twijfel hebben hiertoe ook bijgedragen de reeds hier ter plaatse gereleveerde maatregelen tot reorganisatie van den handel in staatsfondsen, welke thans haar beslag hebben gekregen. Tot nu toe is de handel in oorlogsleeningen aan sterke belemmeringen onderworpen geweest. Alleen de stukken der 3 pCt. Fransche rente waren tot den vrijen handel toegelaten, terwijl in alle andere leeningen de omzetten alleen tot de officieel vastgestelde koersen moesten plaats vinden. Deze voorschriften hebben natuurlijk een niet-officieele markt voor staatsfondsen in het leven geroepen, waar de bestede koersen sterke afwijkingen van de officieele vertoonden. Ten einde aan dezen misstand een einde te maken, heeft de Regeering besloten den vrijen handel voor alle staatsfondsen weder toe te laten; om echter al te grooten verkoopdrang te verhinderen, geschiedt deze toelating bij gedeelten en wel het eerst voor de 5 pCt. oorlogsleening 1915/1916, welke 15 milliard francs groot is. Achtereenvolgens zullen nu tot het beursverkeer worden toegelaten: 1,3 milliard 4 pCt. Obl. 1917/18, 1,7 milliard 5 pCt. rente van 1920 en 1,6 milliard 6 pCt. rente 1920.

Dit bewijs van groter vertrouwen in het beursverkeer, kenbaar gemaakt van officieele zijde, heeft velen ertoe gebracht zich intensiever met de beurs bezig te houden, vooral nu men aan den vooravond staat van een internationale bespreking, waarbij Frankrijk ontegenzeggelijk een krachtige en vooraanstaande plaats inneemt. De omzetten zijn te Parijs dan ook groter geworden, waartoe ook heeft medegewerkt de willige houding voor petroleumwaarden te Londen, bij welke ook Frankrijk groote belangen heeft.

De beurs te New York is al zeer opgewekt geweest. Dit komt niet eens zoo sterk tot uiting in de koerslijsten, welke dagelijks naar hier worden geseind, met uitzondering dan van aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij, waarin een zeer levendige handel heeft plaats gevonden. De meeste interesse echter heeft bestaan voor aandelen, welke hier vrij onbekend zijn; zij kunnen in hoofdzaak ingedeeld worden in twee groepen, nl. industriële waarden en spoorwegfondsen. Bovendien was ook de beleggingsmarkt gunstig gedisponoerd. Dat de belangstelling voor het buitenland en met name voor ons land nog niet dalende is, moge blijken uit het feit, dat de Holland-Amerika Lijn een obligatie-emissie zal kunnen doorvoeren tot een percentage van slechts 6 pCt. (althans volgens de thans circuleerende geruchten) hetgeen inderdaad als een uitermate sterk bewijs van vertrouwen in onze economische omstandigheden mag worden aangemerkt.

De beurs te Berlijn is in afwijking van de laatste maanden zeer onbelangwekkend geweest, tenminste voor de verschillende aandelen-soorten. De onzekerheid omtrent de besluiten van Genua, de geweldige prijsverhoogingen van diensten en materialen, de eischen omtrent loonsverhoogingen, enz. hebben het opnieuw noodzakelijk gemaakt groote kapitalen vast te leggen, waardoor meer en meer gelden aan de beurs worden onttrokken. Hierdoor is het te verklaren, dat, ondanks de sterke opdrijving van het peil der buitenlandsche betaalmiddelen het index-cijfer ten slotte van 268 tot 266 is gedaald. Feitelijk is de daling echter veel sterker geweest; indien in buitenlandsche obligaties niet een zeer krachtig herstel zou hebben plaats gevonden, zou de reactie veel meer naar voren zijn gekomen.

Te onzent was de markt als geheel opgewekt, doch voor verschillende afdelingen zijn de omzetten toch feitelijk minimaal gebleven. Staatsfondsen konden de belangstelling in groote mate tot zich trekken, zoowel voor binnenlandsche soorten (waarbij de nieuwe 6 pCt. Nederlandsche Staatsleening opnieuw een record-prijs behaalde) als voor buitenlandsche stukken, waar in de eerste plaats Mexicaansche waarden waren gevraagd. Deze bevestiging werd veroorzaakt door de zeer opgewekte houding te Londen en heeft zich tot het einde kunnen handhaven.

Op de beleggingsmarkt heeft zich een nieuw element voorgedaan. Er zijn namelijk twee buitenlandsche emissies aangekondigd, één van Tschecho-Slowakije en één van de Chineesche Republiek, beide met een rentevoet van 8 pCt., doch een hooger rendement afwerpend, omdat zij onder pari worden geoffreerd. Het nieuwe hierbij echter is, dat voor één der leeningen, nl. de Tschecho-Slowakysche, de officieele notering ter beurze van Amsterdam zal worden aangevraagd. Voor de andere geschiedt dit alleen niet op grond van het feit, dat te Londen voor soortgelijke leeningen nog een „non-enemy-declaration” wordt verlangd; zoodra dit niet meer het geval zijn, zal vermoedelijk ook deze obligatie-uitgifte officieel worden genoteerd. Dit is, nadat de controle over de beurs door den Minister van Financiën in handen is genomen, de eerste keer, dat een buitenlandsche staatsleening weder officieel haar intrede op onze markt doet, hetgeen duidt op een terugkeer van de toestanden van vóór den oorlog.

	3 Apr.	6 Apr.	10 Apr.	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Sch. 1918	88 ⁷ / ₈	88 ⁵ / ₁₆	89	+ ¹ / ₈
4 ¹ / ₂ % „ „ „ 1916	87 ³ / ₁₆	87	87	- ³ / ₁₆
4 % „ „ „ 1916	78 ¹ / ₁₆	78 ¹⁵ / ₁₆	78 ¹⁵ / ₁₆	+ ⁷ / ₁₆
3 ¹ / ₂ % „ „ „	69 ⁷ / ₈	70	70 ¹ / ₂	+ ⁵ / ₈
3 % „ „ „	60 ³ / ₄	61 ¹ / ₄	61 ³ / ₈	+ ⁵ / ₈
2 ¹ / ₂ % Cert. N. W. S.	51 ¹ / ₈	51 ¹ / ₂	51 ¹ / ₈	- ⁵ / ₈
5 % Oost-Indië 1915	93 ¹ / ₂	92 ⁷ / ₈	92 ⁷ / ₈	- ⁵ / ₈
6 % „ „ 1919	95 ¹ / ₄	96 ¹ / ₄	96 ¹ / ₄	+ 1
4 % Oosten Kronenrente	¹ / ₂	³ / ₄	³ / ₄	+ ¹ / ₄
5 % Rusland 1906	8 ¹ / ₂	9 ³ / ₈	9 ¹ / ₄	+ ³ / ₄
4 % Rusl. bij Hope & Co.	8 ⁹ / ₁₆	9 ⁷ / ₁₆	9 ⁷ / ₁₆	+ ⁷ / ₁₆
4 ¹ / ₂ % China Goud 1898 ..	70	70	74 ¹ / ₁₆	+ 4 ¹ / ₁₆
4 % Japan 1899	64	64	64 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
4 % Argentinië Buiten..	65	66	66	+ 1
5 % Brazilië 1895	62 ¹ / ₂	62 ⁷ / ₈	62 ⁷ / ₈	+ ³ / ₈
7 % Staatsspoor	104 ¹ / ₂	104 ³ / ₁₆	104 ¹ / ₈	- ¹ / ₈
7 % Amsterdam	102 ⁵ / ₈	102 ⁵ / ₈	103 ¹ / ₂	+ ⁷ / ₈

Van de aandelen-markt hebben allereerst aandelen Koninklijke Petroleum Maatschappij de aandacht getrokken. Niet zooals gewoonlijk is deze krachtige koersverheffing gepaard gegaan met geruchten omtrent een emissie van aandelen, hoewel men ter beurze wel vermoedt, dat het binnen afzienbaren tijd hiertoe zal komen, indien de prijsbeweging dezelfde richting blijft houden. De stimulans is in hoofdzaak uitgegaan van New York, waar bij groote omzetten het fonds tot steeds hooger prijzen ge-

vraagd bleef. Hierbij kwam te onzent, dat er een vrij sterke contramine-partij heeft bestaan, die in allerijl tot dekking is overgegaan, terwijl in sommige gevallen in plaats hiervan een hausse-positie is opgebouwd. Zonder eenigen twijfel heeft deze omstandigheid de rijzing in de hand gewerkt, hoewel hierdoor ook een steun aan de markt is ontnomen, voor het geval de tendens mocht keeren.

De overige *petroleum-aandeelen* hebben niet in dezelfde mate van de hausse kunnen profiteeren. Het allerminst was dit nog het geval voor aandeelen Orion, hoewel hier een bijzondere omstandigheid bij in aanmerking genomen moet worden. Deze week is namelijk wederom een bankiers-firma in moeilijkheden geraakt, wier posities werden geëxecuteerd. Hieronder bevond zich een vrij groot aantal aandeelen Orion Petroleum Maatschappij en dit is niet zonder invloed op den koers gebleven. Overigens heeft de markt als geheel niet veel invloed van de financieele moeilijkheden van den laatsten tijd ondervonden.

Alleen *bank-aandeelen* werden hierdoor eenigszins gedrukt. Weliswaar zijn de tot nu toe gedeclareerde dividenden nogal medegevallen, doch men verwacht de publicatie van vrij omvangrijke verliezen bij die instellingen, die nog geen verslag in het licht hebben gegeven.

	3 Apr.	6 Apr.	10 Apr.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank . . .	144 ¹ / ₂	136	137	— 7 ¹ / ₂
Koloniale Bank	125	125	122 ³ / ₄	— 2 ¹ / ₄
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	132	133 ³ / ₈	127 ³ / ₄	— 4 ¹ / ₄
Rotterd. Bankvereniging . .	105 ¹ / ₂	103 ¹ / ₂	103	— 2 ¹ / ₂
Amst. Superfosfaatfabriek .	38	40 ¹ / ₈	38	
Van Berkel's Patent	44 ¹ / ₂	40	47 ¹ / ₂	+ 3
Insulinde Oliefabriek. . . .	4	3 ⁷ / ₈	3 ⁹ / ₁₆	— 7 ¹ / ₁₆
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand	75 ⁹ / ₁₆	77 ¹ / ₂	77 ¹ / ₂	+ 1 ⁸ / ₁₆
Hollandia Melkproducten . .	142 ¹ / ₄	138	145 ¹ / ₂	+ 3
Philips' Gloeilampenfabriek	245	244	239 ¹ / ₂	— 5 ¹ / ₂
R. S. Stokvis & Zonen . . .	578	578	578	
Vereenigde Blikfabrieken . .	64	63 ⁹ / ₄	64	
Compania Mercantil Argent.	48 ¹ / ₈	52 ⁹ / ₈	56	+ 7 ⁷ / ₈
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	153	156 ¹ / ₄	150 ⁷ / ₈	— 2 ¹ / ₈
Handelsver. Amsterdam . . .	358	363 ¹ / ₂	359	+ 1
Holl. Transatl. Handelsver.	21	21	21	
Linde Teves & Stokvis . . .	77	76	76	— 1
Van Nierop & Co's Handel-Mij.	³ / ₄	⁵ / ₈	⁵ / ₈	— 1 ¹ / ₈
Tels & Co's Handel-Mij. . . .	22	21 ¹ / ₈	21 ³ / ₄	— 1 ¹ / ₈
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	146 ¹ / ₂	149 ¹ / ₂	150 ¹ / ₂	+ 4
Kon. Petroleum-Mij.	429	462 ¹ / ₂	479	+ 50
Orion Petroleum-Mij.				
Afgest. Aand.	30	33 ¹ / ₄	31 ³ / ₄	+ 1 ³ / ₄
Steaua Romana Petroleum Mij. . . Afgest. Aand.	41	41 ⁷ / ₈	40 ¹ / ₄	— ³ / ₄
Amsterdam-Rubber-Mij. . . .	85 ¹ / ₂	88 ¹ / ₂	88	+ 2 ¹ / ₂
Nederl.-Rubber-Mij.	44	45 ³ / ₄	46 ¹ / ₂	+ 2 ¹ / ₂
Oost-Java-Rubber-Mij.	138 ¹ / ₂	142 ³ / ₄	141	+ 2 ¹ / ₂
Deli-Batavia	287	290	285	— 2
Deli-Maatschappij	239 ¹ / ₂	239 ¹ / ₂	240	+ ¹ / ₂
Senembah-Maatschappij. . . .	368	367	364 ¹ / ₂	— 3 ¹ / ₂

Industriele waarden hebben hunne rijzing voortgezet en blijven op het hoogste peil.

Tabakken en rubbers waren zeer stil en hebben geen noemenswaardige fluctuaties te aanschouwen gegeven.

Ook de *suiker-afdeeling* was kalm met een afbrokkelen-de tendens.

Daarentegen was de *scheepvaartmarkt* zeer opgewekt, speciaal voor aandeelen Holland-Amerika Lijn in verband met het hierboven gereleveerde bericht omtrent een obligatie-uitgifte in de Vereenigde Staten. Niet alleen wordt de kapitaalmarkt hier door deze oplossing niet gedrukt, maar bovendien neemt de maatschappij geen al te groote obligo's op zich en is de te betalen rente voor dezen tijd laag te noemen.

	3 Apr.	6 Apr.	10 Apr.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	145	146 ¹ / ₂	151 ¹ / ₂	+ 6 ¹ / ₂
" " " " gem. eig.	133	131 ¹ / ₂	134 ¹ / ₄	+ 1 ¹ / ₄
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. . .	68	68	68	
Hollandsche Stoomboot-Mij. .	44	41	41	— 3
Java-China-Japan-Lijn	98	98	98 ¹ / ₂	+ ¹ / ₂
Kon. Hollandsche Lloyd	21	21 ³ / ₄	21 ³ / ₄	+ ³ / ₄
Kon. Ned. Stoomv.-Mij.	69	67 ³ / ₄	67 ³ / ₄	— 1 ¹ / ₄
Koninkl.-Paketaart Mij. . . .	92 ¹ / ₂	91 ³ / ₄	93	+ ¹ / ₂
Maatschappij Zeevaart	66	66	66	
Nederl. Scheepvaart-Unie . . .	102 ¹ / ₂	102 ¹ / ₂	104 ¹ / ₄	+ 1 ³ / ₄
Nievelt Goudriaan	127 ¹ / ₂	130	126	— 1 ¹ / ₂
Rotterdamsche Lloyd	134 ¹ / ₂	133	134 ³ / ₄	+ 1 ¹ / ₄
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	61	64	64	+ 3
" " „Nederland”	155	155	158	+ 3
" " „Noordzee”	27	27	27	
" " „Oostzee”	60	64 ³ / ₄	63	+ 3

De *Amerikaansche afdeeling* was doorgaans levendig en opgewekt bij hogere koersen.

	3 Apr.	6 Apr.	10 Apr.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry . .	170 ¹ / ₂	170 ¹ / ₂	166 ⁵ / ₁₆	— 3 ⁹ / ₁₆
Anaconda Copper	107 ¹ / ₄	111	109 ¹ / ₁₆	+ 1 ¹³ / ₁₆
Un. States Steel Corp.	102 ³ / ₄	105 ¹ / ₈	104 ¹ / ₂	+ 1 ³ / ₄
Atchison Topeka	104 ¹ / ₂	106 ⁷ / ₈	106 ⁷ / ₈	+ 2 ³ / ₈
Southern Pacific	94 ¹ / ₄	96 ¹ / ₄	96 ⁷ / ₈	+ 2 ⁵ / ₈
Union Pacific	146	146	146	
Int. Merc. Marine orig. Com.	17 ¹ / ₂	18 ⁵ / ₁₆	19	+ 1 ¹ / ₂
" " " " prefs.	75 ¹ / ₄	80 ¹ / ₄	80 ¹ / ₈	+ 4 ⁷ / ₈

¹/₂) Ex div.

De *geldmarkt* was vrij stabiel; prolongatie gemiddeld 4 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

Vooral voor tarwe was in het begin der afgelopen week de stemming nog steeds flauw wegens onvoldoende vraag in Europa voor den grooten zeilenden voorraad, flinke aanvoeren in Canada met berichten over de zeer groote voorraden aldaar, baisse-gunstige particuliere schattingen van de opbrengst van winter tarwe in de Vereenigde Staten en in verband met dat alles lagere markten te Chicago. Op 5 April bereikte de notering voor Mei-tarwe daar haar laagste punt sedert begin Februari, zijnde 17⁵/₈ dollarcen per 60 lbs. of bijna 12 pCt. lager dan de hoogste prijs, die op 28 Februari bereikt werd. In de tweede helft der week en gisteren is echter geleidelijk eene verandering ingetreden, aanvankelijk door eene algemeene verbetering in de belangstelling van het Europeesche vasteland. Italië, Frankrijk en Duitschland kochten stoomende tarwe, vooral La Plata en Australische, waardoor de druk, uitgeoefend door de groote hoeveelheid stoomende La Plata tarwe, belangrijk werd verlicht. Ook Engeland toonde eindelijk meer kooplust en parcellen naar verschillende Engelsche havens, ook in Noord-Amerikaansche soorten, waren ditmaal wel dubbel zoo groot als de week tevoren. Wel is het aanbod van Canadeesche soorten nog onveranderd groot, doch de verscheping daarvan zal eerst in Mei na heropening der scheepvaart over de Canadeesche havens in ernst beginnen, terwijl het vooral de stoomende tarwevoorraad was die de markt drukte. Nu het zich laat aanzien, dat deze, mits de vraag op het vasteland voortduurt, gemakkelijker koopers zal vinden dan eerst verwacht werd, is de tarwemarkt bezig haar gedruktheid te verliezen. Wel waren tegen veler verwachting de verschepingen in de afgelopen week weer zeer groot, vooral door eene sterke vermeerdering der Argentijnsche hoeveelheid. De tarweprijs in Argentinië blijft dan ook ondanks groote aanvoeren standvastig, ook in verband met onderhandelingen omtrent eene leening van 100 miljoenen pesos, te verleenen door de Argentijnsche regering aan Duitschland voor den aankoop van Argentijnsche producten van landbouw en veeteelt. Sedert den 5den April is de tarweprijs te Chicago dagelijks gestegen, zoodat hij zich gisteren voor den Mei-termijn weder 2⁷/₈ dollarcen boven het laagste punt bevond, niettegenstaande het officieele maandrapport van het Departement van Landbouw te Washington de vroegere particuliere schattingen van de opbrengst der winter tarwe is komen bevestigen. Het rapport berekent die opbrengst op vrijwel het normale cijfer en blijft slechts weinig beneden de opbrengst van 1921.

In West-Europa lijdten de te velde staande gewassen van het koude schrale weder. Uit alle West-Europeesche landen komen klachten over schade wegens het ongunstige weder en achterstand in den uitzaai van het zomergraan. Vooral ook in verband met het koude weder blijft voor maïs de vraag in West-Europa goed, althans wat het vasteland betreft. In Engeland is de belangstelling voor maïs nog steeds teleurstellend en aankomende partijen worden voor zeer lage prijzen opgeruimd. Nieuwe aankopen uit Noord-Amerika komen daar reeds eenige weken nauwelijks voor en ook in La Plata-maïs komen bijna geen zaken tot stand. Nederland en Duitschland koopen echter veel maïs in Noord-Amerika en volgen daarbij de fluctuaties aan de markt te Chicago, die zich deze week bijna steeds in stijgende richting heeft bewogen. Gisteren noteerde de Mei-termijn te Chicago 2 dollarcen per 56 lbs. hooger dan op 1 April. Voor La Plata-maïs toont Duitschland nog steeds weinig belangstelling, doch naast België is de laatste week ook Nederland meer en meer als koper van deze soort opgetreden, zoowel wat ouden oogst betreft als wat de eerste afladingen van nieuwe maïs aangaat. Vermeerderd aanbod heeft in België de prijzen doen afbrokkelen, ofschoon

Noteeringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	10 April 1922	3 April 1922	4 April 1921
	Tarwe Met.	Mais Met.	Haver Met.	Tarwe Met.	Mais Met.	Lijnzaad Met.				
8 Apr. '22	132 $\frac{1}{2}$	59 $\frac{1}{8}$	37	13,65	8,30	20,70	Tarwe*	15,25	15,50	20,—
1 .. 22	131 $\frac{5}{8}$	57 $\frac{5}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	13,30	8,20	19,55 ¹⁾	Rogge (No. 2 Western) ¹⁾	13,50	13,50	21,50
8 Apr. 21	145	59 $\frac{3}{4}$	38 $\frac{3}{4}$	16,55	8,05	13,65	Mais (La Plata)	240,—	242,—	270,—
8 Apr. 20	280	164 $\frac{1}{8}$	91 $\frac{1}{4}$	18,85	9,40	27,40 ¹⁾	Gerst (48 lb. malting) .. ²⁾	224,—	224,—	275,—
8 Apr. 19	240	159 $\frac{1}{2}$	69 $\frac{1}{8}$	11,10	5,50	19,85 ¹⁾	Haver (38 lb. white cl.) .. ¹⁾	10,80	10,85	16,50
20 Juli '14	82	56 $\frac{3}{8}$	36 $\frac{1}{2}$	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	16,85	17,—	18,—
							Lijnzaad (La Plata)	455,—	450,—	365,—

¹⁾ April.

¹⁾ p. 100 K.G. ²⁾ p. 2000 K.G. ³⁾ per 1960 K.G. ⁴⁾ Nr. 2 Hard/Red Winter Wheat.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	3/8 April 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdvak 1921	3/8 April 1922	Sedert 1 Jan. 1922	Overeenk. tijdvak 1921	1922	1921
Tarwe	19.842	177.091	233.687	5.713	12.445	7.111	189.536	240.798
Rogge	146	6.512	29.802	—	—	—	6.512	29.802
Boekweit	1.976	7.949	1.090	—	—	500	7.949	1.590
Mais	25.202	300.151	250.003	6.237	53.253	23.226	353.404	273.229
Gerst	4.675	30.478	72.463	—	2.059	2.818	32.537	75.281
Haver	5.892	23.137	1.456	—	80	430	23.217	1.886
Lijnzaad	163	37.892	42.684	10.877	36.403	37.374	74.295	80.058
Lijnkoek	4.844	51.304	43.000	—	757	8.875	52.061	51.875
Tarwemeel	2.842	13.549	6.068	—	2.897	1.070	16.446	7.138
Andere meelsoorten	324	3.563	10.584	—	1.460	649	5.023	11.233

voor de spoedigste posities nog steeds zeer hoge prijzen worden betaald. Nederland betaalde de vorige week de hoogste prijzen voor oude La Plata-mais en kocht ook nu en dan op Antwerpen. Gisteren werd hier een belangrijke omzet in nieuwe mais bereikt, ter aflading in het laatst van April.

Lijnzaad was in Argentinië in de tweede helft der week vast, nadat tot lage prijzen zaken naar verschillende Europeesche havens waren gedaan. Het koude weder en verbeterde Amerikaansche vraag naar olie werkten eene verbetering der vraag in de hand, doch in Engeland bleven de zaken nog van geringen omvang.

Nederland. De belangstelling voor tarwe bepaalt zich hier nog steeds tot bevrediging der dagelijksche behoeften en in stoomende Argentijnsche en Noord-Amerikaansche soorten kwamen nu en dan inkoop tot stand. Nederland krijgt van den langen winter volop zijn deel en een zeer groot gedeelte van het wintergraan blijkt daartegen niet bestand te zijn geweest en dient te worden omgeploegd. In mais waren de zaken van flinke beteekenis en van Noord-Amerika wordt dagelijks gekocht. Het koude weder met als gevolg het uitblijven van allen groei der weiden brengt goede consumptievraag mede. Ook naar Duitsland bestaat een geregeld handel, zoowel voor spoedige posities als voor aflading op de zomermaanden. Ondanks den tegenover Noord-Amerikaansche mais zeer hoogen prijs is de belangstelling voor La Plata-mais verbeterd en, zooals hierboven reeds gemeld, wordt zoowel oude als nieuwe mais vrij geregeld gekocht.

Haver is flauw en aangekomen partijen worden tot lage prijzen opgeruimd.

Voor lijnzaad bestaat goede vraag, ook in verband met den goeden afzet der koeken en zoowel stoomend en ladend zaad, direct van Argentinië zoowel als van Europeesche, vooral Engelsche havens, verladen partijen werden in de afgelopen week geregeld gekocht. De prijzen stegen in den loop der week sterk en voor stoomende partijen, die aanvankelijk voor f 412,— per 1960 K.G. werden verkocht, betaalde men later f 435,—.

SUIKER.

Op de suikermarkten deed zich in het begin van de afgelopen week eene vastere stemming gelden, uitgaande van Amerika, alwaar raffinadeurs weer flinke hoeveelheden Cubasuiker tot prijzen, oplopende van d.c. 25 $\frac{1}{16}$ tot zelfs iets boven d.c. 2 $\frac{1}{2}$ kochten. Ook de grootste Engelsche raffinadeur sloot tot het equivalent daarvan eene lading Cubasuiker af. De opleving was echter slechts van korten duur en de markt zakte aan het einde der week weer in. De noteering voor Spot Centrifugals sloot d.c. 4,04 na d.c. 4,11, terwijl de termijnnoteringen luiden: 2,53 voor Mei, 2,72 voor Juli, 2,89 voor September en 2,94 voor December.

De laatste Cuba-statistiek luidt:

	1922	1921	1920
	tons	tons	tons
Weekontvangst tot 1 April	185.790	125.196	141.173
Tot.-ontv. sed. 1 Dec.-1 Apr.	1.615.158	1.555.411	2.025.210
Werkende fabrieken	184	195	185
Weekexport tot 1 April ..	123.345	93.204	105.249
Tot.exp. sed. 1 Dec.-1 Apr.	815.093	778.568	1.412.330
Totale voorraad op 1 April	967.519	833.799	616.046
Weekexport (Oude oogst) .	3.133		
Tot. voorraad (Oude oogst)	167.900		

Op Java bleef de handel geheel in handen van de speculatie en de noteeringen fluctueerden in verhouding met de wisselende stemming op de New Yorksche markt. Aangezien Britsch-Indische koopers zich geheel terughielden, bleef de stemming op de markt voor nieuwen oogst suikers eerder aan den flauwen kant.

Op de Hollandsche markt ging men geheel met New York mee en sloot de markt in eene kalme stemming met verkoopers per Augustus tot f 23 $\frac{3}{4}$.

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Mei	Londen			New York 96 p Cl. Centrifugals
		Tales Cubes No. 1	White Java f.o.b. per	Amer. Granulated c.i.f.	
			Junij Juli	April Mei	
5 Apr. '22	f 23 $\frac{3}{4}$	Sh. 52/6	Sh. 18/3	Sh. 20/3	\$ cts. 4,11
29 Mrt. '22	„ 23 $\frac{5}{16}$	51/3	19/—	20/3	3,89
5 Apr. '21	„ —	72/6	30/—	40/—	6,02
5 Apr. '20	„ —	84/—	68/—	85/—	14,79
4 Juli '14	„ 11 $\frac{13}{32}$	18/—	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 5 April 1922.

Prijzen van Amerikaansche katoen hebben deze week slechts weinig gefluctueerd en stonden hoofdzakelijk onder invloed van de weerberichten en de vooruitzichten van den nieuwen oogst. Eerst waren prijzen wat flauwer, doch gisteren had er een kleine verbetering plaats in verband met de toename van de vraag, de ongunstige weerberichten en grootere uitvoeren. De arbeidsmoeilijkheden, zoowel hier als in Amerika hebben nog een ongunstigen invloed op de markt, maar zoodra deze opgelost zijn, mogen wij wel hogere prijzen verwachten. De berichten van Alexandrië luiden gunstig, maar prijzen blijven vast.

Wat garens betreft, neemt de vraag zoowel voor twist als weft voor binnenlandsch gebruik toe, terwijl Egyptische garens eveneens vast zijn. Er zijn nog al aanvragen van Indië en China, zoowel voor enkele als voor getwijnde garens, maar in de meeste gevallen zijn deze beneden de vraagprijzen van Spinnërs, zoodat er nog niet zoo heel

veel zaken tot stand komen. Er gaat meer om in Egyptische cops, doch de vraag voor garens voor de naaigarenfabrieken blijft nog van weinig beteekenis.

De doekmarkt blijft vast en over het algemeen heeft men wel vertrouwen, dat de handel langzamerhand weer normaal zal worden. De stemming is beter en hoewel men op de overzeesche markten liefst zoo weinig mogelijk betaalt, komen er toch verschillende orders tot stand, zoodat de toestand voor fabrikanten wel verbeterd. Ook zijn er over het algemeen meer weeffoutwen bezet dan eenigen tijd geleden en worden er dagelijks orders afgesloten. De voorraden van fabrikanten zijn dan ook zeer verminderd en hoewel de meeste orders nog geen marge laten, wordt de toestand toch veel gunstiger, zoodat fabrikanten niet meer elke bieding behoeven aan te nemen. Van Indië komt wat meer belangstelling voor gebleekte goederen, terwijl voor dhooties de vraag eenigszins is verminderd, ook al omdat er reeds veel gekocht is en fabrikanten thans hun prijzen hebben verhoogd. Ook van China komt wat meer belangstelling en zijn er enkele orders voor deze markt geboekt.

29 Mrt. 5 Apr.	Oost. koersen.	28 Mrt. 4 Apr.
Liverpoolnoteeringen.	T.T. op Indië	1/3 3/4 1/3 3/4
F.G.F. Sakellaridis 18,00 17,75	T.T. op Hongkong 2/5 1/8 2/5 1/8	
G.F. No. 1 Oomra 7,30 7,30	T.T. op Shanghai 3/2 1/4 3/3 1/4	

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	8 Apr. '22	1 Apr. '22	25 Mrt. '22	8 Apr. '21	9 Apr. '20
New York voor Middling ..	18,05 c	18,10 c	17,85 c	11,85 c	43,— c
New Orleans voor Middling	16,63 c	16,63 c	16,50 c	11,— c	41,50 c
Liverpool voor Fy Middling	10,60 d	10,84 d	10,89 d	7,93 d	29,03 d

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen)

	1 Aug. '21	Overeenkomstige perioden	
	8 Apr. '22	1920—21	1919—20
Ontvangsten Gulf-Havens..	1363	1151	2624
" Atlant. Havens	3533	3901	3744
Uitvoer naar Gr. Britannië	1164	1261	2662
" " 't Vasteland.	3167	2539	2586
" " Japan etc..			
Voorraden in duizendtallen	8 Apr. '22	8 Apr. '21	9 Apr. '20

Amerik. havens.....	1039	1421	1213
Binnenland.....	1125	1558	1134
New York.....	82	120	42
New Orleans.....	262	405	349
Liverpool.....	911	991	1114

THEE.

(Opgave van den makelaar J. van Eck.)

Bericht van den afloop Theeveiling op 6 April 1922.

Aanbod in veiling bestond uit:

Heden:

7863, 20/4 kn. Java thee
3092 " voor Hand. rekening
24 " ex voorgaande veilingen
631 " in naveiling

Totaal.. 11610, 20/4 kn. thee.

1921:

15999, 36/2, 20/4 kn. Java thee
1440 " Sumatra thee
321 " in naveiling

Totaal.. 17760, 36/2, 20/4 kn. thee

Aanbod 1 Januari jl. tot heden	idem 1921	idem 1920
5 veilingen	5 veilingen	3 veilingen.
Java thee 47361 kn.	90495 kn.	57048 kn.
Sumatra thee 9427 "	3384 "	5603 "
voor Hand.rek. 4363 "	937 "	1542 "

Totaal 61151 kn. 94816 kn. 64193 kn.

Bij een wrij waste, doch eenigszins onregelmatige stemming, had de veiling een wrij vast verloop.

Oranje Pecco van goed tot zeer goed was met uitzondering van enkele zeer goed smakende theeën iets lager.

Bij de Pecco's en Pecco Souchon's werd meer op smaak gelet, dan in voorgaande veiling, zoodat op vele theeën lager werd geboden, en zij ook iets lager werden afgedaan, doch de prima smakenden brachten vorige prijzen, enkelen zelfs iets meer op.

Voor prima mooi getipt gruis was minder vraag, waardoor verschillende nummers, bij gebrek aan voldoende biedingen werden opgehouden.

Over het geheel was gebroken eenigszins gedrukt, velen stelden koopen uit, tot het einde der veiling, verwachtende dan bij de 3092 en 631 kn., zijnde meest gruis en aangeboden voor handelaars rekening, koopjes te zullen halen.

Dust en gebroken thee tot vorige prijzen.

Volgende veiling zal plaats hebben op Donderdag 27 April. Aangeboden zal worden bijna 12000 kn.

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp en Leonard Jacobson & Zonen).

Noteringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No. 7	Voorraad	Prijs No. 4	
8 April 1922	1.803.000	15.325	2.730.000	19.000	7 ¹⁷ / ₃₂
1 " 1922	1.793.000	14.775	2.718.000	18.500	7 ¹⁹ / ₃₂
25 Mrt. 1922	1.840.000	14.575	2.802.000	18.500	7 ⁹ / ₈
8 April 1921	531.000	8.570	2.760.000	10.200	8 ⁹ / ₁₆

Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgeloope week	Sedert 1 Juli	Afgeloope week	Sedert 1 Juli
8 April 1922....	41.000	3.293.000	182.000	6.826.000
8 April 1921....	66.000	2.354.000	141.000	8.591.000

KAPOK.

(Opgave van de Makelaars Gebrs. van der Vies, Amsterdam.)
Kapokstatistiek op 31 Maart 1922.

Importeurs:	Voorr. Aanv.		Verk. Voorr.	
	1922	31 Mrt. tot	31 Mrt. tot	31 Mrt. op
H. G. Th. Crone.....	115	3318	3433	—
Edgar & Co.....	—	186	186	—
Van Eeghen & Co.....	—	1524	1524	—
Handel en Cultuur Mij... ..	44	891	935	—
Hand. Venn. Maintz & Co.	199	125	324	—
Van Heekeren & Co.	—	353	353	—
Hoving & Beer.....	157	—	157	—
Internationale Prod. Cie.	348	1753	2101	—
Koning Teves & Co.	—	150	150	—
Landb. Mij. „Geboegan”..	64	88	152	—
Mirandolle Vouë & Co... ..	—	6889	6849	40
Ned. Mij. v. Overzeehandel	3617	—	3617	—
C. Strauss Evans	—	472	472	—
Weise & Co.....	1298	1397	2455	240
Zweedsche Oost-Ind. Cie.	173	1808	1951	30
Order.....	—	724	724	—
	6015	19678	25383	310

RUBBER.

De markt was in de afgelopen week iets beter gestemd. Prijzen konden eenige verbetering ondergaan; over 't algemeen blijven de zaken echter zeer beperkt.

De slotnoteeringen op de termijnmarkt zijn:

einde voorafgaande week:

Prima Crêpe April.....	45 1/2 c.	44 c.
" " April/Juni	46 "	45 "
" " Juli/Sept.	47 1/2 "	46 "
Smoked Sheets April.....	45 "	44 1/2 "
" " April/Juni	48 "	44 1/2 "
" " Juli/Sept.	48 "	45 1/2 "
10 April 1922.		

COPRA.

De markt was deze week kalm gestemd; door consumenten werd regelmatig gekocht.

De noteeringen zijn:

Java f.m.s. op alle termijnen f 29 1/4.

METALEN.

Loco-Noteeringen te Londen:

Data	Ijzer Clev. No. 3	Koper Standard	Tin	Lood	Zink
10 Apr. 1922	nom.	59.15/-	152.7/6	22.7/6	26.7/6
3 „ 1922..	nom.	57.2/6	143.7/6	21.15/-	25.12/6
27 Mrt. 1922..	nom.	58.2/6	143.15/-	21.12/6	25.5/-
20 „ 1922..	nom.	59.7/6	143.12/6	21.12/6	25.15/-
11 Apr. 1921..	nom.	69.5/-	163.2/6	20.13/-	25.15/-
20 Juli 1914..	51/4	61.-/-	145.15/-	19.-/-	21.10/-

VERKEERSWEZEN.

RIJNVAART.

Week van 3 tot 10 April 1922.

De Rijnvrachten van Rotterdam naar de Ruhrhavens waren in de afgelopen week wederom flauw; zij varieerden tusschen 30 en 37½ cents per last.

Door den wassenden waterstand kon het sleeploon van Rotterdam naar de Ruhrhavens zich iets verbeteren; in de laatste helft der week bedroeg dit het 55/75 cents tarief.

Scheepsruimte van de Ruhrhavens naar Mannheim werd tegen een daghuur van Mk. 1.— per ton aangenomen, terwijl het sleeploon van de Ruhrhavens naar Mannheim varieerde tusschen Mk. 46.—/50.— per last.

Vracht voor exportkolen van de Ruhrhavens of Kanaal naar Rotterdam werd niet genoteerd.

Zooals reeds gezegd, is het water in den Rijn sterk gewassen; Cauber Pegel wees einde der week Mtr. 4.— aan.

INKLARINGEN.

IJMUIDEN.

Landen van herkomst	Maart 1922		Maart 1921	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	10	6.879	22	21.025
Groot-Brittannië	133	101.463	79	60.789
Duitsland	37	47.699	29	30.553
Noorwegen	3	1.193	—	—
Zweden	8	4.369	4	2.325
Denemarken ..	8	3.267	7	2.485
Finland	4	2.025	1	312
België	7	6.806	2	2.388
Frankrijk	4	2.185	14	11.370
Spanje	7	5.313	5	5.100
Portugal	1	745	1	526
Italië	—	—	1	1.146
Levant	3	2.826	2	2.683
Ov. Westk. Afrika	5	8.774	2	4.193
Achter-Indië....	—	—	1	5.810
Ned. Oost-Indië.	6	27.226	5	20.289
And. Aziat. hav.	1	3.063	—	—
Vereen. Staten..	7	24.761	8	20.614
Midden-Amerika	—	—	2	7.323
Ned. West-Indië- Ned. Antillen..	4	5.693	6	10.270
Brazilië	1	3.010	—	—
Argent., Uruguay	1	3.528	6	34.028
Chili	3	7.707	1	1.989
Totaal	253	268.532	198	245.218
Periode 1 Jan. — 28 Februari ..	631	696.793	570	672.595
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	122	156.499	112	151.337
Britsche	69	59.465	48	66.423
Duitsche	35	19.966	20	6.329
Noorsche	9	6.273	4	4.449
Fransche	4	4.359	9	4.610
Zweedsche.....	7	3.475	3	2.157
Vereenigde Stat.	3	12.733	2	9.913
Andere	4	5.762	—	—
	253	268.532	198	245.218

(Vereenigde Scheepsagenturen van Halverhout & Zwart en Zurmühlen & Co.)

NIEUWE WATERWEG.

Landen van herkomst	Februari 1922		Februari 1921	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	31	16.469	35	20.245
Groot-Brittannië	306	223.368	263	196.569
Duitsland	43	78.499	99	94.262
Noorwegen	38	86.272	29	45.154
Zweden	8	5.238	8	3.430
Denemarken....	3	5.165	6	1.741
Rusland-Oostz.h.	—	—	1	378
België	19	43.781	20	39.150
Frankrijk	74	77.890	103	85.851
Spanje	20	31.297	19	22.221
Portugal	1	927	1	537
Italië	14	33.790	11	29.178
Oostenr.-Hong, Griekenland..	2	1.213	1	852
Turkije	—	—	1	1.383
Rusland-Zw. Zee	1	1.936	2	4.594
Roemenië, Bulg.	1	1.178	8	13.532
And. Midd. Zeeh.	15	22.212	3	5.674
Over. Wk. Afrika	4	6.297	2	1.448
Zuid-W. Afrika..	—	—	2	5.083
Zuid-Afrika	3	12.558	2	7.009
Voor-Indië	2	9.502	2	8.381
Achter-Indië ..	2	8.152	4	17.793
Ned. Oost-Indië	4	13.130	4	11.792
And. Aziat. hav.	6	27.033	9	35.611
Australië	—	—	1	4.384
Vereen. Staten..	33	139.694	39	161.477
Midden-Amerika	—	—	2	6.767
Ned. West-Indië- Ned. Antillen..	—	—	1	5.285
Brazilië.....	2	7.799	1	2.809
Argent., Uruguay	6	19.500	10	33.759
Chili	1	2.589	1	2.716
Oost-Afrika	2	7.538	—	—
Totaal	641	883.027	690	869.065
Periode 1 Jan. — 28 Februari ..	1.246	1.702.449	1.376	1.837.910
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	219	301.429	178	230.116
Britsche	179	208.647	211	279.764
Duitsche	73	94.982	112	47.029
Noorsche	43	51.515	35	43.479
Belgische	8	6.254	10	12.976
Fransche	68	76.497	71	62.400
Zweedsche.....	9	9.615	9	12.473
Deensche	1	—	13	16.740
Vereen. Staten..	15	63.074	24	94.835
Andere	26	71.014	27	69.253
Totaal	641	883.027	690	869.065

1) 1913, 1.709 schepen met 1.987.804 N. R. T.

(Dirkzwager's Scheepsagentuur Maassluis.)

SCHEEPVAART.
GRAAN.

Data	Petro- grad Londen, R'dam	Odessa Rotter- dam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotter- dam	Bristol Kanaal	Rotter- dam	Engel- land
3-8 April 1922	—	—	14 c.²	4/1 ½ ₂	25/-	25/-
27 M.-1 A. 1922	—	—	14 c.²	4/1 ½ ₂	25/-	25/-
4-9 April 1921	—	—	—	6/3	40/-	40/-
5-10 April 1920	—	—	—	—	f 80,-	112/6 ¹
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11 ¼ ₄	1/11 ¼ ₄	12/-	12/-

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bor- deaux	Genoa	Port Said	La Plata Rivier	Rotter- dam	Gothen- burg
3 8 April 1922	6/6	13/-	14/3	18/6	5/4 ½ ₂	8/3
27 M.-1 A. 1922	6/6	13/3	14/6	16/3	5/4 ½ ₂	8/6
4-9 April 1921	—	—	—	—	—	—
5-10 Apr. 1920	45/-	62/6	75/-	—	—	—
Juli 1914	fr. 7,-	7/-	7/3	14/6	3/2	4/-

1) Voor Britsche schepen 2) Amer. cents p. 100 lbs.

DE TWENTSCHE BANK

AMSTERDAM - ROTTERDAM - 's-GRAVENHAGE - DORDRECHT - UTRECHT - ZAANDAM

Maandstaat op 31 Maart 1922

DEBET

Aandeelhouders nog te storten 90 pCt. op aandelen B, waarvoor effecten gedeponeerd	f	1.784.700,—	
Deelneming in de firma's:			
B. W. BLIJDENSTEIN & Co., te Londen;			
B. W. BLIJDENSTEIN Jr., te Enschede;			
LEDEBOER & Co., te Almelo, f 7.400.000,—, waarvoor in geld gestort		5.850.000,—	
waarvoor effecten gedeponeerd	f	1.550.000,—	
Deelneming in beviende Bankinstellingen .. f 8.160.691,80			
waarvoor in geld gestort		6.435.391,80	
waarvoor effecten gedeponeerd		1.725.300,—	
Effecten van Aandeelhouders			
gedeponeerd bij beviende instellingen		3.000.000,—	
ten eigen gebruik		33.404.450,—	
			39.679.750,—
Kassa, Wissels en Coupons			33.038.799,96
Nederlandsche Schatkistbiljetten en Schatkistpromessen			47.626.677,04
Saldo's bij Bankiers:			
beschikbaar voor eigen gebruik	f	4.038.685,69½	
voor rekening van derden		12.516.557,50	
			16.555.243,19½
Prolongatiën gegeven			11.044.570,—
Eigen Effecten en Syndicaten			7.927.443,53½
Credietvereniging	f	69.035.457,10	
Af: loopende Promessen		11.400.000,—	
			57.635.457,10
Voorschotten tegen Onderpand of Borgtocht en Saldi Rek. Ort. f 66.812.297,95			
Af: loopende Promessen		2.410.000,—	
			64.402.297,95
Voorschotten op Consignatiën			1.989.461,56
Gebouwen			4.497.906,02
Totaal	f	298.467.698,16	

CREDIT

Kapitaal	f	35.500.000,—	
Reservefonds		7.922.057,06	
Buitengewone Reserve		1.000.000,—	
Waarborgfonds Credietvereniging		6.347.972,50	
Reserve Credietvereniging		3.425.259,47	
			54.195.289,03
Aandeelhouders voor gedeponeerd als waarborg voor 90 pCt. storting op aandelen B:			
Effecten	f	1.770.800,—	
Contanten		13.900,—	
in Leen-Depôt			
Effecten		37.908.950,—	
Contanten		1.060.200,—	
			39.679.750,—
Totaal Effecten			1.074.100,—
Totaal Contanten			1.555.151,86
Zieken- en Pensioenfondsen			48.898.373,24½
Deposito's			3.870.200,—
Prolongatie-Deposito's			1.143.613,90
Saldo te ontvangen en te leveren fondsen			
Saldi Rekeningen Courant	f	92.424.804,—	
" " " voor gelden in het Buitenland		12.516.557,50	
" " " Credietvereniging		8.048.129,07½	
			112.989.490,53½
Beleeningen en Daggeld genomen			1.450.000,—
Te betalen Wissels			25.648.289,22
Nederlandsche Bank			4.345.837,88½
Diverse Rekeningen			3.617.602,44½
Totaal	f	298.467.698,16	

NEDERLANDSCH INDISCHE HANDELSBANK

AMSTERDAM

BATAVIA

's-GRAVENHAGE

AMPENAN, BANDOENG, BOMBAY, CALCUTTA, CHERIBON, GORONTALO,
HONGKONG, KOBE, MAKASSAR, MEDAN, MENADO, PALEMBANG, PEKALON-
GAN, PROBOLINGGO, SEMARANG, SHANGHAI, SINGAPORE, SOERABAYA,
TEGAL, TJILATJAP, WELTEVREDEN.

Kapitaal f 55.000.000,—

Reserven f 47.750.000,—

OCTROOI- EN MERKENBLAD

UITGAVE VAN DE
VEREENIGDE OCTROOIBUREAUX,
18 V. D. BOSCHSTRAAT No. 1, 's-GRAVENHAGE

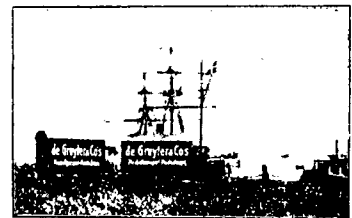
Bevat o.a. eene volledige opgave van alle open-
baar gemaakte octrooiaanvragen en ver-
leende octrooien en van alle gedeponeerde
Fabrieks- en Handelsmerken. Abonnements-
prijs voor Nederland f 5,—; voor Indië f 6,— p. jaar.

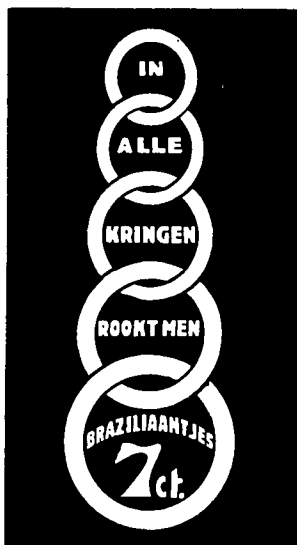
Vraagt nog heden een
gratis Proefnummer

KONINKLIJKE
MEUBELTRANSPORT-MIJ.
DE GRUIJTER & Co.
DEN HAAG
AMSTERDAM ARNHEM

Bergplaatsen voor inboedels
Opslag van Reisbagage
Verpakking van Kunstvoorwerpen

STORK

AFD. MACHINES

Verticale snelloopende en
Horizontale Eencilinder-

STOOMMACHINES.

COMPRESSOREN
en
VACUUMPONPEM

Catalogi op verzoek

MACHINEFABRIEK HENGELO 799

NIJGH & VAN
DITMAR'S
UITGEVERS-MIJ

ROTTERDAM

Wijnhaven 111-113

Tel. 7841-'42-'43-'61

Belast zich met het
verzorgen van uit-
gaven en tijdschrif-
ten op elk gebied

NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

Wilton's Machinefabriek en Scheepswerf ROTTERDAM

Scheepsbouw en Machinefabriek

Speciale inrichting voor reparatiën van elken omvang

Vier droogdokken met lichtvermogen tot 46000 ton

Dwarshelling

— Drijvende kranen met lichtvermogen tot 120 ton

Telefoon: 7303 en 7304

Telegramadres: „WILTON” Rotterdam